

Röster från immigranter i Norden

-Om att bli en del av samhället

Innehållsförteckning

Inledning	3	Integrationsresan	42
Metod och genomförande	4	Integrationsresan	43
Intervjupersoner	7	Kommer till det nya landet och vägen till ett boende	44
Berättelser från immigranter	11	Vägen in i samhället	46
Amanuel Welde (Oslo, Norge)	12	Utveckling och karriär	51
Ameer Ali Mohsin (Helsingfors, Finland)	15	Vägen till att lära sig språket	52
Aminu Salley (Kalix, Sverige)	18	Vägen till arbete	55
Amir Nazemashoura (Mölnlycke, Sverige)	21	Nätverk är en väg in i samhället under hela resan	57
Asma Samad Ali (Oslo, Norge)	24	Om Splitvision Research	61
Emila Deumić (Närpes, Finland)	27	Bilaga: Beskrivning av de insatser, projekt som de intervjuade deltagit i	62
Mahmoud Khadam (Fredericia, Danmark)	31	Framgångsrika insatser	63
Sirwa Zangana (Köpenhamn, Danmark)	34		
Tosin Titlope Oladiran (Göteborg, Sverige)	39		

Inledning

Denna undersökning avser att presentera exempel från respektive nordiskt land (Danmark, Finland, Norge och Sverige) vad gäller integrationsinsatser (bostad, arbetsmarknad, kultur och sociala insatser) sett ur etablerade immigranternas perspektiv.

Målet är inte att undersökningen ska vara heltäckande. Materialet är tänkt att ge en röst till personer som själva har kommit som immigranter till de nordiska länderna och ge inspiration till det fortsatta arbetet med integrationsstöd.

SAMVERKAN LEDER TILL INTEGRATION

En bärande insikt från berättelserna handlar om att integration fungerar som bäst när det sker en samverkan. God integration sker ofta tack vare samverkan mellan flera olika parter.

Utöver immigranternas egen drivkraft, motivation och uthållighet innefattar det samverkan och engagemang från

- myndigheter
- arbetsgivare (stora som små företag)
- sociala nätverk
- privatpersoner.

TACK FÖR MEDVERKAN!

Stort tack till samtliga intervjupersoner som medverkat i undersökningen. Stort tack även till de verksamheter och arbetsgivare som gjort det möjligt för oss att kunna intervjua immigranterna.

Fotografierna på framsidan utgörs av 25 av de 26 intervjuade immigranterna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. En av de intervjuade har valt att förbli anonym. Fotografierna med konst kommer från konstprojektet *Bilda språk – Språka bild i Kalix*.

Metod och genomförande

Berättelser och insikter har samlats in av Splitvision Research AB på uppdrag av Nordens välfärdscenter (NVC).

Totalt har 26 personer intervjuats under perioden februari – mars 2017.

SYFTE

Syftet med intervjuerna har varit att samla in lärande exempel från respektive nordiskt land (Danmark, Finland, Norge och Sverige) vad gäller integrationsinsatser (bostad, arbetsmarknad, utbildning, kultur och sociala insatser) som ur immigranternas perspektiv haft betydelse för personernas etablering i något av de berörda nordiska länderna.

Københavns Hovedbanegård.

MÅLGRUPP, URVAL OCH REKRYTERING

Målgruppen för undersökningen är personer med migrationserfarenhet, i åldern 18-65 år och som bor i Danmark, Finland, Norge eller Sverige. Personerna som omfattas av undersökningen ska ha etablerat sig i respektive land.

I syfte att få en heltäckande spridning av berättelser och erfarenheter av integration har vi nått intervjupersoner på följande sätt:

1. Vi har fått tips på insatser och projekt från personer som på olika sätt arbetar med samhällsinsatser (myndigheter, kommuner, företag och frivillig- och intresseorganisationer).
2. Utifrån de tips vi erhållit har vi valt ut olika insatser och projekt att kontakta.
3. Via de olika insatserna och projekten har vi fått kontakt med intervjupersonerna i de respektive nordiska länderna.

GENOMFÖRANDE AV INTERVJUER

Intervjuerna har genomförts på "skandinaviska" alternativt på engelska eller delvis på engelska. Samtliga intervjuer har filmats.

De flesta av intervjuerna har genomförts i anknytning till de intervjuades arbete, utbildning eller praktikplats. Intervjuerna har i genomsnitt pågått i 90 minuter.

I syfte att låta de intervjuades berättelser och erfarenheter vara bärande har intervjuerna genomförts med semistrukturerad intervjumetodik, vilket innebär att vi inte följt en fast frågestruktur utan istället låtit de intervjuades berättelser vara styrande.

I Danmark har två personer intervjuats i Fredericia och två i Köpenhamn. I Finland har en person intervjuats i Helsingfors och tre personer har intervjuats i Närpes. I Norge har samtliga sju intervjuer genomförts i Oslo. I Sverige har sex personer intervjuats i Kalix, fyra i Göteborg samt en person har intervjuats i Stockholm.

Ovan: Inför intervju med Mahmoud Zinu som arbetar på Hejse Kro i Fredericia, Danmark.

Nedan: Efter intervju med Emila Deumić och Senada Arnautović som är deltagare respektive FHille-guide i FHille-projektet i Närpes, Finland. Med på bilden syns även Nancy Aponno, intervjuare från Splitvision Research.

ANALYS OCH SAMMANSTÄLLNING

I egenskap av socialantropologer och etnologer har vi genomfört såväl intervjuer som analys av intervjuer med etnografisk metodik. Det innebär att vi har utgått från de intervjuades egna förklaringsramar (synsätt) och beskrivningar av hur de upplever och sätter mening på tillvaron.

Med utgångspunkt från dessa insikter har vi sedan synliggjort en beskrivning av hur olika samhällsinsatser har varit bidragande till att individerna har kommit in och blivit en del av respektive nordiskt samhälle.

Rapporten bygger på samtliga 26 personers berättelser. Personerna som intervjuats presenteras kort på sidorna 7 till 10. Av dessa 26 personers berättelser, presenteras 10 personers erfarenheter och upplevelser mer i detalj, se *Berättelser från immigranter*.

Utöver denna rapport, finns ett urval av filmklipp från de intervjuades berättelser på Nordens välfärdscenters webbplats, www.integrationNorden.org

Ovan: Ahmad Marei i Kalix blir intervjuad av Nancy Aponno, Splitvision Research.
Mitten: Jonas Modin på Splitvision Research intervjuar och filmar på Hejse Kro i Fredericia.
Nedan: Efter intervjun med Tosin Titlope Oladiran i Göteborg. Med på bild syns även Nancy Aponno, intervjuare från Splitvision Research.

Intervjupersoner

Här nedan presenteras, i alfabetisk ordning, kort de personer som intervjuats för denna undersökning. Totalt har vi intervjuat 26 personer, varav en önskar vara anonym.

Ahmad Marei kom 2015 till Sverige från Syrien. Där har han arbetat som Java-programmerare. Han har bott på 4 orter i Sverige inom loppet av 1 år och 5 månader. Studerar sfi. Han har deltagit i *Bilda språk – Språka bild* (Kalix, Sverige).

Amanuel Welde kom år 2011 till Norge från Eritrea. Han är 32 år och går idag på *Restaurant- og matfag* på Helsfyr Voksenopplaering (Oslo, Norge).

Ameer Ali Mohsin kom 2015 till Finland från Irak. Han är 32 år. 2016 gick han *Hankens affärsutbildning* (inklusive praktik). Idag har han ett 1-årskontrakt på advokatbyrån Roschier (Helsingfors, Finland).

Aminu Salley kom 2010 till Sverige från Ghana. Han är 41 år och har 3 barn. I Kalix har han studerat *undersköterskeutbildning och tog* examen i december 2015. Idag vikarierar han på äldreboendet Näsbygården (Kalix, Sverige).

Amir Nazemashoura kom 2013 till Sverige från Iran. Han är perser och 29 år. 2016 gick han *Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer*. Idag arbetar han som VA-ingenjör för Tjörns kommun (Mölnlycke, Sverige).

Asma Samad Ali kom 2016 till Norge från Afghanistan. Hon är 25 år och gift. Studerar idag på *Helsfyr Voksenopplaering* med Ikea-praktik (Oslo, Norge).

Emila Deumić kom från Bosnien 2008 till Finland för att arbeta. Hon är 29 år, gift och har 3 barn. Hon studerar till närvårdare och deltar sedan 2016 i *FHille-projektet* (Närpes, Finland).

Maher Abdullah kom 2016 till Sverige från Syrien. Där har han tidigare arbetat med design. Bor på boende (Kalix, Sverige).

Heba Ellahham kom 2014 till Sverige från Syrien och är palestiniere. Hon är 46 år, gift och har 4 barn. Idag studerar hon *Barn och fritid* samt har praktik på en grundskola (Göteborg, Sverige).

Mahmoud Khadam kom 2015 till Danmark från Syrien. Han är 36 år, är gift och har 3 barn. Idag arbetar han på *Tolstrup A/S* efter att ha haft arbetspraktik (Fredericia, Danmark).

Leonila Alcazar kom 2005 till Sverige från Filippinerna. Hon är 54 år, gift och har vuxna barn som bor i Filippinerna. Hon har studerat *undersköterskeutbildning* och tog examen i december 2015. Idag arbetar hon på äldreboende (Kalix, Sverige).

Mahmoud Matar kom 2016 till Sverige från Syrien och är palestiniere. Han är 44 år, gift och har 2 barn. Idag studerar han *sfi* i Kalix (Kalix, Sverige).

Lubna Ashraf föddes i Norge, men flyttade mellan Pakistan och Norge under uppväxten. Hon är 40 år, gift och har 3 barn. Hon arbetar som tågförare och är även verksam som frivillig inom *Bydelsmödre* (Oslo, Norge).

Mahmoud Zinu kom 2015 till Danmark från Syrien. Han är 27 år, gift och har 2 barn. Idag arbetar han som vaktmästare på *Hejse Kro*, efter att ha haft arbetspraktik (Fredericia, Danmark).

Meryem Kara kom 1981 till Norge från Turkiet med sin mamma och syskon. Pappan hade då redan varit i Norge och arbetat i 10 års tid. Hon är 42 år, gift och har 3 barn. Idag arbetar hon på *REMA1000* (Oslo, Norge).

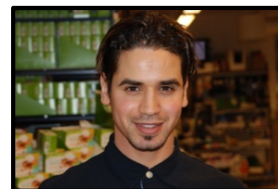
Mohammed Mustafa Abdallah Ahmed kom 2015 till Norge från Sudan. Han är 37 år. Han går på *Restaurant- og matfag* på Helsfyr Voksenopplaering (Oslo, Norge).

Oliwia Wisniewska kom 2014 med sin familj till Sverige från Polen. Hon är 16 år och går i årskurs 9. Är aktiv i *Fäktning i blindo* (Stockholm, Sverige).

Rochie Malunes kom 2013 från Filippinerna till Finland. Hon är 36 år, sambo och har 1 barn i Finland samt 2 barn som bor i Filippinerna. Idag studerar hon *Handledning och merkonom* och har praktik i möbelaffär samt arbetar även extra på restaurang (Närpes, Finland).

Salas Sikabi kom 2016 till Norge från Gran Canaria och är 25 år. Spelar fotboll och tränar även juniordamer i Oslo. Arbetar idag på *REMA1000* (Oslo, Norge).

Sameer Alassadi kom 2014 till Sverige från Syrien och är palestiniere. Han är 53 år, gift och har 4 barn. 2016 gick han *Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer*. Idag deltar han i praktikprogrammet *NCC Nystart* (Göteborg, Sverige).

Senada Arnautović kom 1996 till Finland som flykting från Bosnien. Hon är 38 år, gift och har 2 barn. Idag arbetar hon på äldreboende och är även *FHille-guide* (Närpes, Finland).

Shazia Noreen Mughal kom 2008 till Danmark från Pakistan. Hon är 47 år, gift och har 3 vuxna barn. Idag arbetar hon som frivillig inom *Bydelsmödre* (Köpenhamn, Danmark).

Sirwa Zangana kom 2002 till Danmark från Iran och är kurd. Hon är 33 år och har 1 barn. Idag arbetar hon som frivillig inom *Bydelsmödre* (Köpenhamn, Danmark).

Svetlana Eriksson kom 2013 till Sverige från Estland. Familjen är ursprungligen från Ryssland. Hon är gift och har vuxna barn. Hon har studerat *undersköterskeutbildning och tog* examen i december 2015. Arbetar idag på Kalix sjukhus (Kalix, Sverige).

Tosin Titlope Oladiran kom 2015 till Sverige från Nigeria. Hon är 32 år, gift och har 1 barn. Arbetar extra på Scandic Crown Hotell. Fick arbetet genom praktik, då hon studerar på *Cuben Utbildning* (Göteborg, Sverige).

Berättelser från immigranter

Amanuel Welde, Norge

Amanuel Welde är 32 år. Han kom från Eritrea, via Sudan, till Norge 2011.

Idag studerar han på *Restaurant- og matfag*, Helsfyr Voksenopplæring i Oslo. Han påbörjade den 4-åriga utbildningen i december 2016.

Amanuel beskriver att det ingår praktik under utbildningen. Första året har de praktik en dag per vecka och övriga dagar studerar de restaurangkunskap och norska. Allt eftersom ökar antalet dagar i praktik per vecka och sista året har de praktik 4 dagar per vecka.

VIKTIGT MED GEMENSKAP

För Amanuel är gemenskapen viktig. Det gäller både på utbildningen och på Posten, där han arbetar extra.

"Vi er fra flere land, neh. Sosialt liv, hjelpe hverandre. Kokk sånn, nesten som en familie sosialt, sosialt liv. Annet land. Vi skal hjelpe hverandre og snakke med hverandre. Samarbeid. Jeg er veldig lykkelige sammen. Voksen sosiale, familie. Vi deler hele livet."

PRAKTIK – EN BRA START

Att tidigt få göra praktik inom olika verksamheter har varit viktigt för att komma in i det nya samhället, menar Amanuel. Han har praktiserat på XXL (sportbutik) och på Posten. Dessa praktikplatser fick han under sina första år i Norge.

Praktikplatsen på Posten gav honom sedermera möjlighet att arbeta extra där. Detta gör han nu parallellt med sin utbildning på *Restaurant- og matfag*.

"Posten var bra for meg. En leser adresse. [...] Men det er ikke så vanskelig. Bra att jobbet der. Jeg var dit nesten seks måneder. Når det er seks måneder, jeg fikk tempjobben. Og fortsatt vikar."

Amanuel beskriver att efter det att man har kommit som asylsökande och väntar på mottagning i Norge har landet ett system där de delar upp vilka kommuner som ska få ta emot de asylsökande.

"Tanken er at du går to år på Voksenopplæring. I mellomtiden hjelper kommunen du med mat, penger og bolig."

Amanuel beskriver första tiden efter det att han kom till Norge:

"Nå er du i det første året. Bare lære språket og hvordan du skal skrive, hvordan laser deg. Etter 1 år, går du to dager praksis, hvordan er jobbene? Hvordan er forholdet til norsk der ute? Kan du utdanning? Kultur, hvordan du lærer å kultur andre gjør, discuss hvordan møter, nettverk, det hjelper litt. Hvis du kommer på en gang, er det vanskelig å komme med en gang, men hvis du har praksis, er det ikke et problem."

INSIKTER FRÅN AMANUELS BERÄTTELSE

Olika praktikplatser ger referenser och chans att visa vad man kan

Genom att ha fått göra praktik på två olika arbetsplatser i Norge har Amanuel fått möjlighet att bygga upp en referenslista, få ytterligare arbetslivserfarenhet samt visa vad han kan.

Praktikplats kan leda till extra arbete

En av praktikplatserna har lett till att Amanuel kan arbeta extra under tiden han studerar.

Utbildning matchar tidigare erfarenheter

Amanuel har erfarenhet av servering och köksarbete från sin tid i Sudan. Med utbildningen på *Restaurant- og matfag* har matchning genomförts.

Ameer Ali Mohsin, Finland

Ameer Ali Mohsin kom från Irak till Finland hösten 2015.

Han är 32 år. Idag arbetar han på advokatbyrån Roschier i Helsingfors. Han arbetar som säljstöd och tar hand om konferenser och möten.

Det 1-årskontrakt som Ameer har idag, fick han efter att ha gjort praktik på advokatbyrån. Under våren 2016 deltog han i integrationsprogrammet *Business Lead* som Hanken & SSE Executive Education på Hanken Svenska handelshögskolan genomförde.

Syftet med programmet var att introducera och integrera utbildade asylsökande i det finländska affärslivet.

"I have a fixed contract for one year. One of my benefits is Finnish language learning. They hire a private teacher to come and teach me. That's really VIP for me. That's too much. Three times a week, 1.5 hour. She comes to the company."

"It [the program] was amazing actually. When you come from a different business culture, you have no idea what kind of work is available in Finland."

Programmet bestod av fyra moduler som behandlar det finländska och europeiska affärslandskapet och organisationskulturen, strategiskt ledarskap, finansiering, samt försäljnings- och servicetänkande. Programmet avslutades med en praktikperiod på ett finländskt företag.

Under 2 månader fick Ameer göra praktik på advokatbyrån Roschier.

Ameer beskriver att hans handledare på advokatbyrån hjälpte honom att förstå såväl arbetskulturen som den finska kulturen. I citatet till höger beskriver Ameer sin handledare.

Ameer tänkte först inte att det var möjligt för honom att ansöka om anställning hos Roschier. Han blev övertalad av kollegor att söka och fick hjälp av goda vänner med att fylla i handlingarna. I januari 2017 fick han besked om att han fått ett 1-årskontrakt, vilket han är tacksam för.

"She was more than amazing. In all ways. When you hear mentor, you immediately think she has to mentor your work. But she was more to me, she was a friend, mentor, adviser, tutor, family."

NÄTVERK OCH ARBETE EN VÄG IN I SAMHÄLLET

Det bästa sättet att komma in i ett nytt samhälle är, enligt Ameer, genom att skaffa sig ett nätverk (såväl kontakter från när man är ute på praktik som vänner) samt genom att arbeta.

"Because if you made one friend, then you will have two, three. That means network. Second, is really my advice is start working. I don't care if it's cleaning, driving. I never cared about work, wages. Just work anyway. By working, you actually become a part of the society. No matter if you are a CEO, janitor or whatever. That's how you could manage. Not just in Finland. In any country."

INSIKTER FRÅN AMEERS BERÄTTELSE

God hjälp av nätverk som Röda Korset

Kontakter och nätverk via Röda Korset har varit viktiga för Ameer. Röda Korset tipsade om utbildningen, möjliggjorde så han kunde åka till utbildningen i Helsingfors 2-3 gånger per månad (övernattning) samt var även behjälpliga senare när han sökte lägenhet i Helsingfors.

God hjälp av engagerad handledare

Även efter det att praktiken var slut, fick Ameer hjälp av den handledare han tidigare hade haft på advokatbyrån när han skulle skapa ett CV och fylla i en ansökan om anställning till advokatbyrån.

Viktigt att få arbetslivserfarenhet från arbetsplatser i Norden

Insatser som leder till praktik och att man får möjlighet att arbeta är viktiga. Att få arbetslivserfarenhet i Norden är en betydelsefull väg in i arbetslivet.

Aminu Salley, Sverige

Aminu Salley kom från Ghana till Sverige 2010 genom att han träffat, och senare gifte sig med, en svensk fru som kommer från Kalix.

Efter att ha bott en tid tillsammans i Malmö flyttade de till Kalix.

De är idag skilda och Aminu har gift om sig med en fru som han har träffat i Ghana. De har en gemensam son på 14 månader och Aminu har även en son och en dotter i tonårsåldern, sedan tidigare äktenskap i Ghana. Dottern har valt att flytta tillbaka till sin mamma i Ghana.

VIKTIGT ATT KUNNA KLARA SIG SJÄLV

Aminu beskriver att det för honom är viktigt att kunna få arbete.

”Jag vill inte leva på Socialen eller på kommunen. Jag vill jobba eftersom jag har två händer och två fötter och jag är frisk.”

För honom är det inte avgörande var i landet han bor, det viktiga är att han får arbeta.

“Jag har inget problem att vara, jag kan vara vart som helst. Men vars jag vill vara är att jag kommer idag till den staden och imorgon jag börjar jobba. Det är den som är viktigast för mig.”

SPRÅKET EN VIKTIG FAKTOR

Aminu lyfter fram att det är viktigt att kunna svenska för att man ska komma in i samhället på ett bra sätt. Han beskriver hur han lärde sig svenska genom att diskutera med besökare på biblioteket och Folkets Hus i Kalix. Han gick dit nästan varje dag under perioden då han var arbetsökande i syfte att förbättra och få prata svenska.

“Och kommunikation är jätteviktigt, jag tror. Även om du förstår ingenting, försök kommunicera med nån. Och till slut du kan hitta några två ord som du ska få från den personen. När du går hem, du ska bara gå in till Google translate eller nånting och titta. ‘Ok den personen sa den här ordet, jag ska hitta ordet.’ Det är så jag lärt mig.”

Han tyckte att det var lättast att prata med äldre personer, då de hade tid att sitta och samtala med honom. Han säger att de yngre besökarna oftast inte hade tid att prata. De klarade snabbt av sina ärenden för att sedan gå.

Nedan beskriver Aminu om hur han samtalade med äldre besökare på biblioteket:

“En del bor ensam, så det är svårt för dem att prata med människa. Oftare. Så när de pratar med dig, ibland du vill åka, men du kan inte åka för att de berättar allt. Ibland en del berättar hur Kalix, ja en hel historia. Så jag vill höra mycket. Ibland sitter jag och höra hur det gick för dem. Hur de träffas, deras mannen eller deras fruar. Ja, det är mycket berättelser som jag hört.”

KARRIÄRBYTE

Aminu är utbildad lärare. I Ghana arbetade han i fyra år som lärare i franska på ett gymnasium.

Idag arbetar han på ett äldreboende. Det är ett vikariat. I Sverige har han utbildat sig till undersköterska. I Kalix studerade han *Omvårdnadsutbildning för nyanlända*. Utbildningen riktar sig till personer som vill arbeta inom vården och som inte har svenska som förstaspråk.

Aminu har som mål att studera vidare till sjuksköterska, men planerar att göra det först efter att han arbetat ett tag som undersköterska och haft möjlighet att spara ihop pengar.

Omvårdnadsutbildningen innebar studier i vårdämnen och svenska i två år och den innehöll även tolv veckors praktik.

Aminu anser att det finns tre styrkor med Omvårdnadsutbildningen:

- Man får möjlighet att förbättra sina kunskaper i svenska parallellt med att man får en yrkesutbildning
- Det går att utbilda sig till något, där det finns en arbetsmarknad framöver
- Det ingår praktik i utbildningen, så man kan få komma ut och visa att man kan arbeta.

Aminu menar att det faktum att han ofta pratade med äldre personer under perioden då han initialt lärde sig svenska bidrog till att han upptäckte att han gillade att samtala med äldre människor. Detta hjälpte till vid hans val av karriärbyte till att arbeta på äldreboende.

Han resonerar vidare kring rädslor hos vissa äldre personer och att man inte får koppla människors rädslor till sig själv.

”Jo, jag tror det hjälpte mig mycket för att jag pratade med dem och jag ser hur de reagera på olika sätt. Så när jag började jobba också, jag vet att ok det kan förändras. Idag kanske de är jätteglada. Men om några minuter, du gick dit, det finns en del som säger åt dig ‘Gå ut, jag vill inte se dig här.’ Men efter ett tag om du kommer tillbaka, det ser ut som det inte är han eller hon. Så man måste vänta på en sån saker. Det finns en del som har inte stor hjärtat att ta den. Om de gick dit och de sa att ‘Gå ut’, då blir de ledsen. Men man får inte vara det. Ja.”

INSIKTER FRÅN AMINUS BERÄTTELSE

Olika mottagande beroende på hur man kommit till landet

Aminu upplever att de som kommer till Sverige som anhöriginvandrare inte erbjuds samma möjligheter som de som är asylsökande. Han menar att anhöriginvandrare i många fall hamnar i en situation där de befinner sig vid sidan av de insatser som finns riktade till immigranter.

Han menar att ett betydelsefullt ”värdepaket”, ett upparbetat system, erbjuds asylsökande i form av språkstudier samt språk- och arbetspraktik. Detta kan underlätta integrationen för deras del. Aminu upplever att han själv ställs utanför systemet och att han inte blir erbjuden motsvarande ”värdepaket”.

Först språk, sedan försörjning och därefter nästa steg

Av Aminus berättelse framkommer det att hans resa i Sverige utgörs av följande steg:

- Steg 1 är att lära sig svenska språket.
- Steg 2 är att få möjlighet att arbeta, möjlighet till försörjning. I Aminus fall genomförs steg 1 och 2 parallellt.
- Steg 3 är att, i framtiden, få möjlighet att utbilda sig till sjuksköterska.

Ovanstående steg kan vi se som ett mönster i många av de intervjuades berättelser. Det handlar om att först och främst fånga basbehoven i Maslows behovstrappa för att först därefter kunna börja tänka på sin karriär och framtida mål. Det är först därefter man ”landar” och har möjlighet att börja tänka på sin framtida karriär och utveckling.

Amir Nazemashoura, Sverige

Amir Nazemashoura är 29 år. Han kom 2013 till Sverige från Iran och är perser.

Efter att i tre månader ha arbetat som mättekniker på VA-avdelningen i Tjörns kommun, är Amir sedan mars 2017 nu fast anställd som VA-ingenjör i Tjörns kommun.

Sin nuvarande anställning fick han genom att han fick praktik på mätavdelningen, då han gick

Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer.

Projektet pågick från december 2015-oktober 2016 och syftade till att matcha Göteborgsregionens kommuners kompetensbehov med den kompetens som finns hos ingenjörer som är nya i Sverige.

“När jag kom till Sverige jag tänkte jag måste bara försöka att [prata bara] på svenska. Det är mitt ansvar. Att jag måste prata på svenska, man måste känna kulturen.”

VIKTIGT ATT LÄRA SIG SPRÅKET

Amir menar att det är viktigt att lära sig språket när man kommer till ett nytt land. Avgörande för att kunna lära sig språket på bästa sätt är, enligt Amir, dels ens egen inställning, dels att man får möjlighet att praktisera språket i verkligheten (exempelvis på praktik eller med vänner).

"Nu jag kan inte prata så bra på svenska som en svensk person. Men om jag kunde inte praktisera eller jobba, jag kunde inte prata som nu också."

Amir fortsätter:

"Många invandrare är som mig. Vi har problem med språket. Om vi kunde ha många kompisar på arbetsplats, vi kunde prata så bra på svenska. Men om vi tvinga att bara vara i skolan och läsa på svenska, vi använder inte på språket. Vi glömmet."

Amir tackade ja till att göra praktik på två arbetsplatser parallellt. Han gjorde dels praktik som trafikingenjör i Stenungsund 3-4 dagar i veckan, dels språkpraktik på Avloppsavdelningen på Härryda kommun 1 dag i veckan. Om den sistnämnda praktikplatsen säger Amir:

"Det var bara språkpraktik. De var jättesnäll och jag lärde mycket hur kan man måste prata på svenska."

BÖRJA PÅ NYTT, NYA REFERENSER

I Iran arbetade Amir i fyra år som gruvingenjör. I rollen som gruvingenjör var han koordinator för att bygga en stålfabrik. Detta arbete gav honom mycket erfarenhet om väg, vatten och att hålla i stora byggprojekt.

För Amir är det initialt inte viktigt vilket jobb han får i Sverige, utan han vill få möjlighet att komma ut och arbeta. Däremot har han som mål att få möjlighet att arbeta som ingenjör, men ser det som att han får börja på nytt i Sverige och arbeta mot sitt mål i små steg.

"Jag fick erbjudande att arbeta som mättekniker. Det är bra på början i Sverige. Ni vet [...] jag tänker inte 'nu jag är ingenjör, jag vill bara jobba'. Om jag kan jobba och fortsätta med Tjörns kommun, det kommer mätningenjör på Tjörns kommun. Det är som trappan. Man måste vilja 1,2 och 3. Kan man inte vilja 5 på börja. Det är svårt. Ingen kan inte. Jag lovar. Svensk personal också, kan inte välja trappan, nivå 5. Man måste välja nivå 1. Nybörjare, nya möjligheter, nya anledning."

LÄRA SIG SVENSK KULTUR GENOM KOMPISAR

Amir menar att det är viktigt att lära sig språket, men man måste även lära sig kulturen. Det bästa sättet att komma in i samhället är, enligt Amir, att försöka lära känna svenska kompisar. En bra kompis kan lära dig både språket och kulturen i samhället och på arbetsplatsen.

"Alla invandrare tror jag, när de kommer först måste de försöka få språk. På samma tiden, man måste försöka tänka på lära kulturen. Med kompis, bara med kompisar tror jag. En bra kompis kan hjälpa till dig mycket olika saker: språk, kultur, allt."

Amir berättar att hans svenska kompis bjöd honom på Håkan Hellström-konserten förra året som ett led i att lära känna kulturen i Göteborg:

"Min kompis bjödade mig för Håkan Hellström-konserten. Om jag vara själv i Sverige, om 20 år jag kunde inte känna Håkan Hellström vem är. Men han bjödade mig förra år att 'Amir kom, han är kultur i Göteborg. Om du vill känna Göteborg, du måste känna Håkan Hellström'. Ja. Med Håkan Hellström, min kompis kom det mycket nya ord, nya kultur, nya lär sig. Bra, tror jag."

Fikakulturen

Amir beskriver att han tidigare enbart drack te, men att han, sedan han kom till Sverige, även börjat dricka kaffe.

Han beskriver vidare att när han praktiserade som trafikingenjör i Stenungsund, så fick han en inblick i fikakulturen, vilket han såg som en bra möjlighet för att kunna få prata med kollegorna:

"Att i Sverige det är bra. Det är viktigt. Fika är viktigt. Många vill vara på fika. Det är bra för språket. Kanske jag lärde mycket språket när jag var på fikan."

INSIKTER FRÅN AMIRS BERÄTTELSE

Matchning av behov och marknad viktigt

Med Amirs berättelse är det tydligt hur viktigt det är att man matchar behov och marknad. Det handlar bland annat om att kartlägga den utbildning och yrkeserfarenhet som finns hos ingenjörerna, att kartlägga de behov som arbetsgivarna har, att erbjuda mötesplatser för båda parter samt att man skapar praktikplatser så att immigranterna kan komma ut och börja arbeta så fort som möjligt.

I Amirs fall är han gruvingenjör, men har även erfarenhet av att ha arbetat med vatten, vägar och byggnationer, vilket gör att hans potentiella arbetsmarknadsmöjligheter i Sverige är bredare än att enbart gälla gruvindustrin. Genom att hjälpa och visa hur kompetenserna kan presenteras för svenska arbetsgivare och att han fick möjlighet att praktisera och visa sin kunskap och kompetens, har han möjlighet att ta ett steg närmare arbetsmarknaden. Idag, ska tilläggas, att Amir arbetar som VA-ingenjör.

Vardagskultur bra för integration

Amirs berättelse om att få vänner och arbetskamrater visar hur viktigt det är att få möjlighet att komma in i vardagskulturen för att en bra integration ska ske.

Öppenhet för omstart

Amirs berättelse visar också att det är viktigt att man redan från början tänker på att det är små steg som leder en till yrket/målet. I Amirs fall har han exempelvis arbetat som mättekniker till att nu bli anställd som VA-ingenjör.

Det handlar om att vara öppen för att till viss del starta om sin karriär och bygga upp referenser så att man återigen kan bygga upp sin karriär i det nya landet.

Asma Samad Ali, Norge

Asma Samad Ali är 25 år. Hon kom från Afghanistan till Norge i september 2016. Hon hade då väntat på ett ettårigt uppehållstillstånd i 16 månader. Hennes man, som är lika gammal och som också kommer från Afghanistan, kom till Norge som ensamkommande flykting i 16-årsåldern.

IKEA-PROJEKTET – ENVÄG INTILL JOBB OCH SPRÅK

Under hösten 2016 har Asma studerat norska med hjälp av sin man, men de kom tillsammans fram till att det är bra att ha en extern lärare.

Sedan januari 2017 studerar Asma IKEA-projektet på Helseyr Voksenopplaering i Oslo. Projektet är på ett år och inbegriper studier i norska samt praktik på IKEA. Asma tycker att det är en bra utbildning med bra och pedagogiska lärare. Hon bävar lite för att komma ut i praktik, men ser att arbetslivserfarenheten de kommer att få är en tillgång.

"I think it is a good project, good situation for me. But I am a little bit afraid of working. Because it is the first time working. It is a little bit difficult for me, because it is not in my own language, it is in norsk. And it is almost two months that I started learning Norwegian."

FAMILJ OCH VÄNNER STÖD PÅ VÄG IN I SAMHÄLLET

Asma beskriver att hon inte visste så mycket om Norge innan hon kom hit.

"When I was in Afghanistan and my husband was here, [...] he sometimes wanted to talk about Norway. I don't know, it makes me a bit sad, because I felt one day I'm going out of Afghanistan. Norway was like that for me, I will miss my family equals Norway."

För Asma har hennes mans stöd och guidning samt det faktum att hon har kunnat resonera kring situationer och händelser tillsammans med sin man varit ett stort stöd för henne på vägen in i det norska samhället. Ytterligare stöd har även utgjorts av att hon har haft möjlighet att diskutera med parets gemensamma vänner.

ETT FRIARE LIV I TVÅSAMHET

Asma beskriver att det gifta livet i Norge skiljer sig från hur det generellt ser ut i Afghanistan. Där får det gifta paret sällan egen tid tillsammans, då de oftast bor tillsammans med mannens släkt.

Nedan beskriver Asma hur vardagen är i Norge för henne och hennes man.

"We can spend time together, we can talk together. You know, if we lived in Afghanistan, we could be with each other only nights. But here, when he came home we are together. After he is back from work. It is good."

FRAMTIDA MÅL

Asma skulle gärna arbeta direkt efter att IKEA-utbildningen är klar – om tillfälle ges.

På längre sikt är hennes mål att få studera redovisning på universitet i Norge. I Kabul studerade Asma ekonomi i 3 år på ett privat universitet.

Lärarna på Helsefyr Voksenopplaering har beskrivit för Asma att hon måste klara B1- och B2-examen för att kunna söka till universitetet. Asma beskriver också att hennes tidigare betyg är viktiga. Hon har ansökt om validering, men befärad att hennes betyg från universitetet i Kabul inte kommer att godkännas då hon studerade på ett privat universitet.

ANPASSNING I SMÅ STEG

Intervjun avslutas med att Asma ger exempel på kulturella skillnader mellan Afghanistan och Norge. Hon beskriver att hon och hennes man har diskuterat kring att man måste anpassa sig till den kultur man bor i och hon beskriver vidare att när vi träffades för denna intervju [som genomfördes av en kvinnlig och en manlig intervjuare], så var det första gången som hon hälsade på en västerländsk man genom att skaka hand med honom.

" This [shaking hands with men] was difficult for me when I first came here. My husband told me: If you want to live here, if you want to work here, you should do it. It is for the first meeting, not every day. It was harsh for me, but I accept it."

INSIKTER FRÅN ASMAS BERÄTTELSE

Bra med språkundervisning utanför familjen

Det är bra att lära sig språk med hjälp av extern lärare, så att den nyanlända immigrantens eventuella familjemedlemmar inte behöver ta sig an en pedagogisk roll och att familjen inte behöver anpassa sig till att även ha en fungerande lärare-elev-relation.

Studie- och yrkesvägledare

Immigranter som, liksom Asma, har akademiska utbildningar alternativt lång arbetslivserfarenhet med sig från sitt tidigare hemland behöver träffa studie- och yrkesvägledare (karriärcoacher) tidigt, så de vet vad de har för olika valmöjligheter.

Även i berättelser från andra intervjupersoner framgår det att om man har möjlighet att träffa en studie- och yrkesvägledare tidigt, så kan det effektivisera processen att komma in i samhället på ett bra sätt.

IKEA-projektet en möjlighet för Asma

IKEA-projektet underlättar integrationen och ökar Asmas möjligheter att komma i arbete. Med projektet får hon möjlighet att:

- få arbetslivserfarenhet (Asma har inte någon tidigare arbetslivserfarenhet)
- lära sig norska
- utöka sitt sociala nätverk i form av klasskamrater och arbetskamrater.

IKEA-projektet kan med stor sannolikhet också knyta an till hennes tidigare ekonomiska utbildning. Oavsett om Asma återupptar sina akademiska studier eller väljer att arbeta, så kan arbetslivserfarenheterna från IKEA underlätta för henne i framtiden.

Emila Deumić, Finland

MÖJLIGHET TILL ARBETE OCH ETT BÄTTRE LIV

Emila Deumić kom 2008 tillsammans med man och son i småbarnsåldern från Bosnien till Finland.

“Vi kom hit på grund av arbete, som arbetsinvandrare. Vi har sökt till 2-3 olika länder. Sedan har vi hört om en man som är från Bosnien (från samma stad som vi är från också) att han ska komma också till Bosnien och försöka ta arbetskraft till Finland.”

På så sätt kom de till Närpes i Finland.

Emilas man fick genast fast arbete på en metallfabrik och efter ungefär en månad hade de även hittat arbete till Emila på ett växthus.

“Det var jättebra att vi fick komma tillsammans hit till Finland. Annars är det jättesvårt att en stannar kvar i Bosnien och väntar tills mannen hittar arbete och tar dig också hit. Men det var riktigt bra att vi fick komma tillsammans båda två hit med pojken. Vid den tiden hade vi ett barn. Nu har vi tre.”

Efter att ha arbetat några år i växthus blev Emila tvungen att sluta på grund av allergier. 2015 började hon studera. Först studerade hon svenska, men efter några månader påbörjade hon en utbildning till närvårdare (motsvarande mellan undersköterska och sköterska). I utbildningen till närvårdare varvas teori och praktik. Hon hoppas bli klar med sina studier i slutet av 2017.

”Det var min yngsta pojke som har påverkat mig att utbilda mig till närvårdare. Han är född med läpp- och gomspalt, så jag gick igenom olika operationer och var hela tiden med.”

Parallellt med studierna arbetar hon även extra som barnskötare på samma förskola där hon tidigare gjort praktik.

DEN EGNA KULTUREN ÄR VIKTIG

För Emila och hennes familj är den egna kulturen viktig. Hon resonerar kring att barnen lär sig om den svensk-finska kulturen i skolan, men att de även har den egna kulturen hemifrån.

Emila beskriver att hon försöker förklara för barnen så gott det går, men att det ibland får räcka med att de kommer att förstå när de är äldre.

”Igår fick jag frågan ’Mamma, varför får vi inte äta griskött?’ Ok, nu är det svårt att förklara och jag säger när ni uppväxer så ska ni förstå.”

EMILA OM ARBETSKRAFTSINVANDRING I NÄRPES

Emila beskriver att det, liksom hon själv har gjort, finns många som kommer till Närpes som arbetskraftsinvandrare (främst från Bosnien och Vietnam).

Det finns personer på arbetsplatserna som kontinuerligt rekryterar ny arbetskraft.

Emila beskriver att arbetskraftsinvandrarerna är i landet på arbetsvisum som förlängs. De måste vara i Finland i fyra år innan de får permanent uppehållstillstånd. Först därefter har de möjlighet att – om de så önskar – lämna den arbetsplats de har arbetat på i fyra år.

Det finns en risk att många av arbetskraftsinvandrarerna hamnar i en situation där de befinner sig vid sidan av samhället och exempelvis aldrig lär sig svenska ordentligt. Det kan vara så att många arbetsinvandrare bara umgås med personer med samma bakgrund som dem själva och att de sällan får möjlighet att prata svenska eller finska och att de av olika anledningar inte heller har möjlighet att gå en språkutbildning.

I Emilas fall var det inte så. Hon hade en egen motivation till att lära sig svenska och lärde sig språket på egen hand på ett halvår. Efter det har hon lärt sig mer och mer och även bättrat på grammatiken genom att gå en språkutbildning.

FHILLE – ETT PROGRAM SOM VERKAR FÖR EN GOD SKOLSTART

Emila och hennes man kom med i FHille tack vare att FHille-guiden Senada (som de visserligen inte kände sedan tidigare, men som också är från Bosnien) ringde och frågade om de inte skulle delta.

Det är Folkhälsan i Finland som erbjuder ett program för barn som snart ska börja skolan och deras föräldrar (svensktalande delen av Finland). Föräldrar och barn erbjuds stunder för gemensam lek och samvaro. Målet är att utveckla barnens sunda tro på sig själva och ge dem värdefulla färdigheter inför skolstarten. Det bygger på att båda föräldrarna aktivt tar del i FHille-projektet och arbetar med barnens språkutveckling.

Programmet genomförs under 30 veckor. Det börjar i mitten av september och avslutas i maj. Alla FHille-föräldrar har en egen FHille-guide som de träffar varannan vecka. Under träffen lotsar guiden föräldern i programmets lekar och aktiviteter samt finns till hands för att bemöta och besvara föräldrarnas tankar och frågor.

Emila beskriver nedan vad programmet ger:

”Syftet med FHille är att mamma och barnen ska vara lite nära. Att de har tiden för sig. Att mamma ska ge tiden med sina barn. Bra är också närheten mamma och barn. Sedan är det att barnen utvecklar sig. De utvecklar sig lite också att vara självständig, att de är modiga lite, språket och socialt att de umgås. Visst är de också psykiskt och fysiskt aktiv. Det är bra som jag tycker med FHille är bra.”

Emila beskriver vidare vad hennes son, som är 7 år, tycker om att vara med i FHille:

”Jo, han tyckte. Det var så spännande då hon [FHille-guiden] lämnat in det första materialet. Han var så nyfiken. Varje dag vill han läsa och pyssla de saker som står på rekommendationen. Det gick riktigt bra på början.”

Material deltagarna använder i FHille-projektet.

INSIKTER FRÅN EMILAS BERÄTTELSE

Arbetskraftsinvandrare riskerar hamna vid sidan av

Emila berättar att det lätt uppstår subkulturer, där exempelvis bosniska arbetskraftsinvandrare lever för sig och vietnamesiska för sig, och att dessa subgrupper lever "vid sidan av" samhället.

Emila beskriver hur situationen kan vara för många av de arbetskraftsinvandrare som kommer till Närpes. Det finns språkkurser att läsa kvällstid, men ibland kan det vara så att de inte passar tidsmässigt med de arbetstider individerna har eller att man är trött efter långa arbetsdagar eller att motivationen inte är så stark, då många enbart umgås med sina landsmän och de klarar sig relativt okej utan att lära sig svenska.

Emila beskriver även att det finns en risk att det blir en obalans i familjerna, då arbetskraftsinvandrararnas barn växer upp, går i skolan och kommer in i samhället. Det kan bli en obalans med att barnen kan språket, och i vissa fall även de kulturella koderna, bättre än föräldrarna.

Stöd av varandra

I intervjun berättar både Emila (förälder som deltar i FHille) och Senada (FHille-guide) att de är glada att de har lärt känna varandra i och med FHille-programmet, då de upplever att de har stöd i varandra när det gäller utbyte av erfarenheter kring hur man förhåller sig till att leva i två kulturer.

De förtydligar att före FHille-programmet så kände de till varandra, men de umgicks inte och de poängterar att även om de praktiserar Islam på olika sätt, så har de många liknande erfarenheter då de båda är aktiva bosniska kvinnor som har bosatt sig i Närpes.

Emila Deumić (till vänster) är förälder som deltar i FHille och Senada Arnautović (till höger) är FHille-guide.

Mahmoud Khadam, Danmark

Mahmoud Khadam kom 2015 till Danmark från Syrien. Han är 36 år. Han är gift och har 3 barn. Hans fru och barn kom till Danmark ett år efter honom. Familjen bor i Fredericia.

Från och med april 2017 är Mahmoud anställd på heltid hos Tolstrup A/S, där han arbetar med mark- och trädgårdsskötsel.

PRAKTIK VIKTIGT FÖR ATT KUNNA VISA VAD MAN GÅR FÖR

Mahmoud efterfrågade att få komma ut på praktik redan när han bodde på asylboendet. Efter att ha varit tre månader i Danmark kom han således i kontakt med arbetsplatsen där han kom att göra sin första praktik, Tolstrup A/S.

”I asylcenter jeg gik til arbejde i praksis med Peter. Peter hjælpe mig få mig til job i Danmark. Efter jeg gik, jeg boede i Fredericia. Han hjælper mig i praksis i 6 måneder, i Tolstrup mange job. Han hjælp mig med at arbejde i Danmark.”

Efter att ha gjort sin första praktik på Tolstrup, fick Mahmoud göra praktik hos Fredericia kommun, där han tog hand om kommunala kyrkogårdar. Sedan började Mahmoud arbetsträning på Kvistgaard, där han underhöll och renoverade utomhusområden och byggnader innan han åter kom till Tolstrup för att arbeta. Från och med april 2017 är Mahmoud anställd på heltid hos Tolstrup A/S.

I Syrien har Mahmoud erfarenhet från diverse hantverksarbeten, bland annat arbete med aluminiumprofiler och monteringsarbete. Men då arbetsmarknaden ser annorlunda ut i Danmark fick han praktik inom andra yrkesområden som skulle kunna tänkas passa honom.

Mahmoud är glad att han har fått möjlighet att lära sig hur arbetsmarknaden fungerar i Danmark och att han får lära sig olika sysslor (han får exempelvis snickra, inreda, köra maskiner, utföra trädgårdsarbete, arbeta med snöröjning), vilket gör att hans möjligheter till framtida anställningar ökar. Med praktiken har han också fått lära sig om vilka säkerhetsregler som gäller i Danmark (exempelvis att man måste ha mask och hörselskydd på sig för vissa arbetsuppgifter).

Mahmouds arbetsgivare på Tolstrup A/S berättar att de gärna hade haft Mahmoud på praktik en längre, sammanhängande period, men att systemet inte tillät det. Mahmoud var först hos dem tre månader på praktik och senare även en andra omgång.

Praktik en bra väg in i samhället

För att kunna komma in i det danska samhället lyfter Mahmoud möjligheten att komma ut i praktik som en bra väg. Han beskriver att många (exempelvis kommunen, privata arbetsförmedlingar som A2B och arbetsgivare som Tolstrup A/S med flera) ställer upp och ger praktikmöjligheter för många av de immigranter som kommer. Det underlättar för dem att få arbetslivserfarenheter och därmed också möjlighet till anställning.

Mahmoud berättar att hans fru, som kom till Danmark ett år efter honom, nu gör praktik på en restaurang hos kommunen och att hon är väldigt glad för det. Han hoppas att hon också kan få arbete i framtiden så att de båda, precis som andra familjer i Danmark, kan bidra till samhället:

“Jeg håber også min kone også arbejder job. Hvis hun arbejder job, meget god. Samme familie dansk, også arbejder, skatte, meget god.”

KÖRKORT VIKTIGT

Under tiden Mahmoud hade praktik skjutsade hans arbetsgivare honom till och från arbetet. Detta var dock inte en hållbar lösning. Ett krav för att Mahmoud skulle kunna bli anställd hos Tolstrup A/S var att han hade danskt körkort – både för att kunna köra i arbetet och för att kunna ta sig till och från arbetet.

Mahmoud kommer att få ta körkort med ekonomiskt stöd av Fredericias kommun.

SPRÅKUNDERVISNING PÅ KVÄLLEN

Mahmoud har språkutbildning två kvällar i veckan, vilket han tycker är bra då den går att kombinera med hans arbete.

Mahmud säger att läraren på utbildningen är mycket duktig och pedagogisk, men han lyfter också att han lär sig danska när han pratar med sin chef och kollegorna på arbetsplatsen.

ETT BRA HANTVERK

Intervjun avslutas med att Mahmoud visar vad han arbetar med just nu hos Tolstrup. Han berättar att han med arbetet på Tolstrup fått lära sig många olika saker, vilket han är mycket glad för.

Det rum Mahmoud Khadam arbetar med vid tiden för intervjun.

INSIKTER FRÅN MAHMOUDS BERÄTTELSE

Arbete tack vare egen drivkraft samt god samverkan

Mahmouds berättelse visar att det är tack vare en god samverkan som han har kunnat komma in och få både praktik och möjlighet att få anställning.

Utöver Mahmouds egen motivation och drivkraft till att få komma ut och praktisera, har kommunen, det privata jobcentret A2B och arbetsgivaren Tolstrup A/S samverkat och sett till att Mahmoud har kunnat få praktik som passar honom, på ett sätt som passar honom.

En viktig del i att Mahmoud idag har arbete är att kommunen beviljade A2Bs och Tolstrups ansökan om att Mahmoud skulle få ta körkort.

Rutiner och säkerhetsföreskrifter

En del i att komma in i arbetsklimatet, som också Mahmoud påpekar att han har lärt sig, är rutiner och säkerhetstänkande med att man måste använda ansiktsmasker och hörselskydd med mera för olika arbetsuppgifter.

Ett bra ställe att bo på

Mahmoud tycker att det är bra att bo i Fredericia. Hans fru har fått praktik och barnen har barnomsorg. Mahmoud beskriver att barnen har lärt sig danska fort. De har trevliga grannar som de träffar med jämna mellanrum för att dricka kaffe och äta kakor.

Sirwa Zangana, Danmark

Sirwa Zangana är 33 år. Hon kom till Danmark som anhöriginvandrare tillsammans med en bror när hon var 18 år. Hennes föräldrar och ytterligare två bröder kom till Danmark två och ett halvt år före dem. Föräldrarna bodde då på landsbygden i en liten ort på Jylland. De flyttade sedan till en annan liten ort på Jylland och sedermera flyttade de till Vejle.

Hon bor idag i Köpenhamn tillsammans med sin dotter som är 10 år. Hon är ursprungligen från Kurdistan i norra Irak.

Sirwa har en utbildning till tandsköterska från Danmark. Hon arbetar idag som tolk och är även en aktiv Bydelsmor i stadsdelen Brønshøj-Husum.

OM ATT KOMMA TILL ETT NYTT LAND

Sirwa berättar att det var svårt att komma till ett nytt land. Hon beskriver hur det är att lämna sitt land och berättar att det innebär att du förlorar ditt land, ditt språk, din släkt, dina barndomsvänner, väninnor och dina grannar, det vill säga hela ditt nätverk. Du förlorar allt som du knyter an till och som du har skapat din identitet av.

“Det er så dejligt at være bydelsmødre. Jeg har altid været frivillig. Nu er jeg bydelsmor siden 2013.”

Du har med dig både positiva och negativa tankar. De negativa tankarna kretsar kring att du förlorar allt. Men de positiva tankarna handlar om en ny start. Hon fortsätter sin berättelse:

”Du har också tænkt, at jeg bygge mig op igen. Jeg starte få fra. Jeg får et godt liv. Jeg får et nyt liv. Jeg bo trygt og sikkert. Det er også fantastisk!”

Det finns en orsak till varför du inte kan bo kvar i ditt eget land, att du är tvungen att åka. Du kommer till ett land där du inte kan språket, det är en helt ny kultur och mycket som är nytt.

Du kommer till det nya landet med en förväntan om att du kommer att bli bra emottagen, att du är välkommen.

Sirwa lyfter att det är viktigt vilka möjligheter till boende man får. Självklart är det viktigast att få möjlighet att leva i trygghet, men var och hur man bor påverkar ens möjligheter till integration och språkinläring. Platsen där hennes föräldrar bodde när hon kom till Danmark var inte den bästa, då den låg avsides och de saknade grannar.

UTBILDNING

Sirwa berättar att hon efter att på språkskolan ha klarat av danska, engelska och matte, utbildade sig till tandsköterska och fick sin examen 2007. När hon skulle välja utbildning fick hon inte tillgång till studie- och yrkesvägledning, utan det enda stödet var en tjock bok om olika utbildningar. Det nätverk hon hade att tillfråga om hjälp kunde inget om dansk utbildning eller arbetsmarknad. Hade hon gjort valet idag hade hon gjort annorlunda. Idag har de ungdomar som kommer till Danmark tillgång till studie- och yrkesvägledning.

Sedan 2008 har hon arbetat som tandsköterska på flera ställen, men sedan 2012 arbetar hon istället som tolk. Det beror på att hon har opererat sin rygg, vilket gör att hon inte kan stå böjd över patienter.

Sirwa har gått flera kurser i att arbeta som tolk. Hon har även kunskaper i den medicinska terminologin genom sin utbildning och arbetslivserfarenhet som tandsköterska.

OM ATT VARA BYDELSMOR

Sirwa är verksam som bydelsmor och stöttar då de personer som bor i hennes stadsdel. Det är ett bra och viktigt arbete, menar Sirwa.

Som bydelsmor hjälper hon ofta till med att fylla i ansökningar, översätta myndighetsbrev och svara på e-post och brev. Många i hennes bostadsområde har svårt med detta. Det händer också att hon följer med till olika möten, exempelvis till Jobcenter.

Ofta har de personer hon hjälper svårt att veta vem som är avsändaren av ett brev. Är det Jobcenter, kommunen, skolan eller socialtjänsten? Något som hon också ofta får hjälpa till med är att informera om vilken instans de ska adressera ett specifikt ärende till. Sirwa beskriver att de har fått kontakter och kontaktvägar under sin utbildning till Bydelsmor, men även att Bydelsmödre-nätverket kan hjälpas åt tillsammans.

Som bydelsmor hjälper hon även till med att stötta föräldrar i situationer runt sina barn, exempelvis vid kontakter med skolan.

En styrka med Bydelsmödre är att det är en frivillig verksamhet, enligt Sirwa:

“Vi er ikke ansatte i kommunen, og derfor vi ikke indsamler de samtaler vi har med kvinder. Vi taler samme sprog som dem. Vi kan møde dem med vores egne erfaringer. Vi har gjort samme rejse som de fortæller os.”

Stöttning av barn och tonåringar

Sirwa beskriver att en viktig del i arbetet som Bydelsmor är att berätta och förmedla till medborgarna i hennes stadsdel att samhället vill dem väl och är på deras sida. Samhället har förändrats och är riktigt bra idag, vilket gör att det är lättare att förklara för de personer som har kommit till Danmark på senare tid att samhället är på deras sida. Enligt Sirwa har de immigranter som bott länge i Danmark (i 20 års tid) svårast att ha tillit till samhället.

I de fall när skolan eller socialtjänsten kontakter föräldrarna är det lätt att det blir ett vi- och dom-förhållande, säger Sirwa och fortsätter:

“De er mange, der har den indstillingen, i forhold til teenagere, børn og opdragelse, rigtig mange, at kommunen ønsker at tage vores børn.”

SIRWAS TIPS TILL DEM SOM KOMMER SOM IMMIGRANTER TILL NORDEN

- De ska tänka positivt.
- De ska tänka på att de är i ett nytt land.
- De ska tänka på att allt tar tid.
- Det är viktigt att de är öppna och ärliga.
- De ska be om hjälp. De ska inte tänka att något är för enkelt eller känsligt. Det är bara att be om hjälp.
- De ska tänka att människor är olika och de ska inte ta åt sig personligen ifall de blir illa behandlade.
- De ska tro på sig själva. De ska veta att de kan lära sig om allt.
- De ska visa att de vill och att de kan. De ska visa sitt intresse.
- De ska tänka på att acceptera andra som de är, men inte förvänta sig att omvärlden kommer att vara 100 procent eniga med dem.

SIRWAS TIPS TILL KOMMUNEN OCH SAMHÄLLET – VAD DE SKA GÖRA, TÄNKA PÅ

- Det är viktigt att ge immigranterna korrekt information och att informationen finns tillgänglig för dem (exempelvis att den finns på olika språk).
- Det är viktigt att de stegvis ger information och hjälper immigranterna med insatser – inte att de får allt på en gång.
- Fokusera på en sak åt gången. Fokusera först på barnen och därefter på boende, utbildning, praktik, arbete. Inte allt på en gång.

- Var medvetna och agera utifrån att immigranterna är en heterogen grupp. Det är viktigt att information och insatser möter individernas behov. Är de unga, gamla, traumatiserade, osv?
- Det är viktigt att man har en positiv tanke om att immigranterna vill bidra och komma in i och bli en del av sitt nya samhälle.

INSIKTER FRÅN SIRWAS BERÄTTELSE

Orientering

Sirwa lyfter tillgång till information som något mycket viktigt. Likaså poängterar hon vikten av att kunna fatta beslut om exempelvis framtida utbildning, yrke, bostad utifrån en så komplett bild som möjligt.

Sirwas berättelse om valet av utbildning liknar de berättelser som många av de andra intervjuade ger. Dock kan vi inte se att alla är lika medvetna om att de har tagit sina beslut utifrån en begränsad bild av hur utbildet vad gäller utbildning och arbetsmarknad ser ut.

Det handlar om att både kartlägga ens kunskaper och färdigheter, att upprätta en studieplan samt att få uppföljning och fortsatt guidning runt studier och yrkesval.

Bostadsort och boendemiljö

Sirwa lyfter vikten av att boendemiljön påverkar ens möjligheter till integration och språkinläring. Det handlar om att kunna känna sig trygg. Det gäller också att i sin vardag kunna få möjlighet att i ett socialt sammanhang lära sig språket och kulturen i det nya landet.

Språk, arbete och inkludering

Sirwa återkommer till att det handlar om ömsesidighet – att man har både rättigheter och skyldigheter.

För att på bästa sätt underlätta integrationen gäller det att inte ha en standardlösning, utan möta immigranterna utifrån deras situation och behov. Det handlar både om boende, språkutbildning, yrkesval. Vissa personer behöver mycket stöd för att kunna komma in i samhället, medan andra är självgående.

En bra situation

Sirwa återkommer i sin berättelse flera gånger till att det idag är en bra situation i Danmark jämfört med när hon kom för 15 år sedan. Flera frivilligorganisationer arbetar tillsammans med varandra, kommunen och andra intressenter för de nyanlända i Danmark.

Tosin Titlope Oladiran, Sverige

Tosin Titlope Oladiran kom till Sverige 2015. Hon är 32 år. Hon bor i Bergsjön i Göteborg tillsammans med sin man och 2-åriga dotter Grace.

Både Tosin och hennes man kommer från Nigeria. Maken kom till Sverige 2008 för att studera en masterutbildning i matematik och fysik. Han arbetar sedan åtta år på Posten som sorterare. Där har han en tillsvidareanställning.

Tosin studerar på Cuben Utbildning, men arbetar också extra på Scandic Crown med att städa.

PRAKTIK GER CHANS TILL ATT KUNNA FÅ ARBETE

Kontakten med Scandic Crown har hon fått genom sin Sfi-utbildning på Cuben Utbildning, där språkundervisning på skolan kombineras med språkpraktik ute hos arbetsgivare.

Tosin fick praktikplatsen med hjälp av sin coach på Cuben. Efter att ha praktiserat en månad på Hotell Scandic Crown, blev hon tillfrågad av sin chef på hotellet om hon ville arbeta extra. Tosin poängterar att det är viktigt att som praktikant visa att du är ambitiös och vill arbeta.

"I am so grateful to Cuben. If it wasn't for Cuben I wouldn't be working here, you know. [...] I am learning svenska and I am working och tjänar pengar och lära svenska."

"När min praktik var slut, min chef, boss, pratade med mig. Du måste jobba här. Du kämpar bra, du är duktig. Du ska jobba här."

Nu arbetar Tosin 3-4 dagar i veckan och studerar sfi 1-2 dagar i veckan. Hon arbetade på hotellet under sommarmånaderna 2016 och har också blivit erbjuden att arbeta där i sommar, vilket hon är glad för.

"Här på jobbet jag lära mer med min kollega. Kan inte prata engelska, så man måste prata själv på svenska, lära. You know, by force you must learn."

MÅL FÖR FRAMTIDEN SKILJER SIG FRÅN TIDIGARE ERFARENHETER

Tosin har studerat Business Administration i Nigeria och har arbetat med marknadsföring på en bank.

Hon tycker det är viktigt att få möjlighet att arbeta medan hon studerar sfi. Det ger henne möjlighet till försörjning och hon lär sig svenska. I framtiden, efter sfi, skulle hon vilja studera till sjuksköterska.

SPRÅK ÄR VIKTIGT

Tosin poängterar att det är viktigt att lära sig språket. Kan du språket, finns det möjligheter att få arbete.

"The only problem, blocking the way is just this language. So what I would say is just for us immigrants to learn more of this language. To fixing into places, you know higher, higher places. That is what I would say. I could say, it's Sweden, it's a language country."

Hon fortsätter:

"To get a job, you know it's like the language is standing in between. The språk. Du måste prata, prata bra svenska before you can get a job, you know with your profession."

INSIKTER FRÅN TOSINS BERÄTTELSE

Viktigt med praktik

Praktik är viktigt för att man som immigrant i nytt land kan få möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden och visa vad man går för. Det är ett bra sätt att lära sig svenska på.

Mer variation och bredd nu jämfört med för nio år sedan

Tosin lyfter att situationen för immigranter är mycket bättre idag, jämfört med när hennes man kom till Sverige för nio år sedan. Främst är det att det finns praktikplatser samt möjligheter att kombinera sfi-undervisning och praktik som utgör en skillnad, menar Tosin.

Hon påpekar att det idag finns många praktikplatser att erbjuda, något som underlättar för de sökande. Hon understryker också att språket är viktigt och att det kan begränsa möjligheterna för vilka praktikplatser man kan söka. Exempelvis kan du inte söka vissa praktikplatser inom vården om du har begränsade kunskaper i svenska språket.

Som Tosin lyfter fram (och som vi även kan se i flera av de andra intervjuades berättelser) så har situationen ändrats över tid. Under de senaste åren har utbudet vad gäller praktikplatser ökat och även blivit mer individanpassat – vilket gör att det nu går lättare och snabbare för nyanlända att komma in i samhället.

Först språk, sedan försörjning och därefter nästa steg

Av Tosins berättelse framkommer det att hennes resa i Sverige utgörs av följande steg:

- Steg 1 är att lära sig svenska språket.
- Steg 2 är att få möjlighet att arbeta, möjlighet till försörjning. I Tosins fall genomförs steg 1 och 2 parallellt.
- Steg 3 är att, i framtiden, få möjlighet att utbilda sig till sjuksköterska.

Ovanstående steg kan vi se som ett mönster i många av de intervjuades berättelser. Det handlar om att först och främst fånga basbehoven i Maslows behovstrappa för att först därefter kunna börja tänka på sin karriär och framtida mål. Det är först därefter man "landar" och har möjlighet att börja tänka på sin framtida karriär och utveckling.

Integrationsresan

”Integrationsresan”

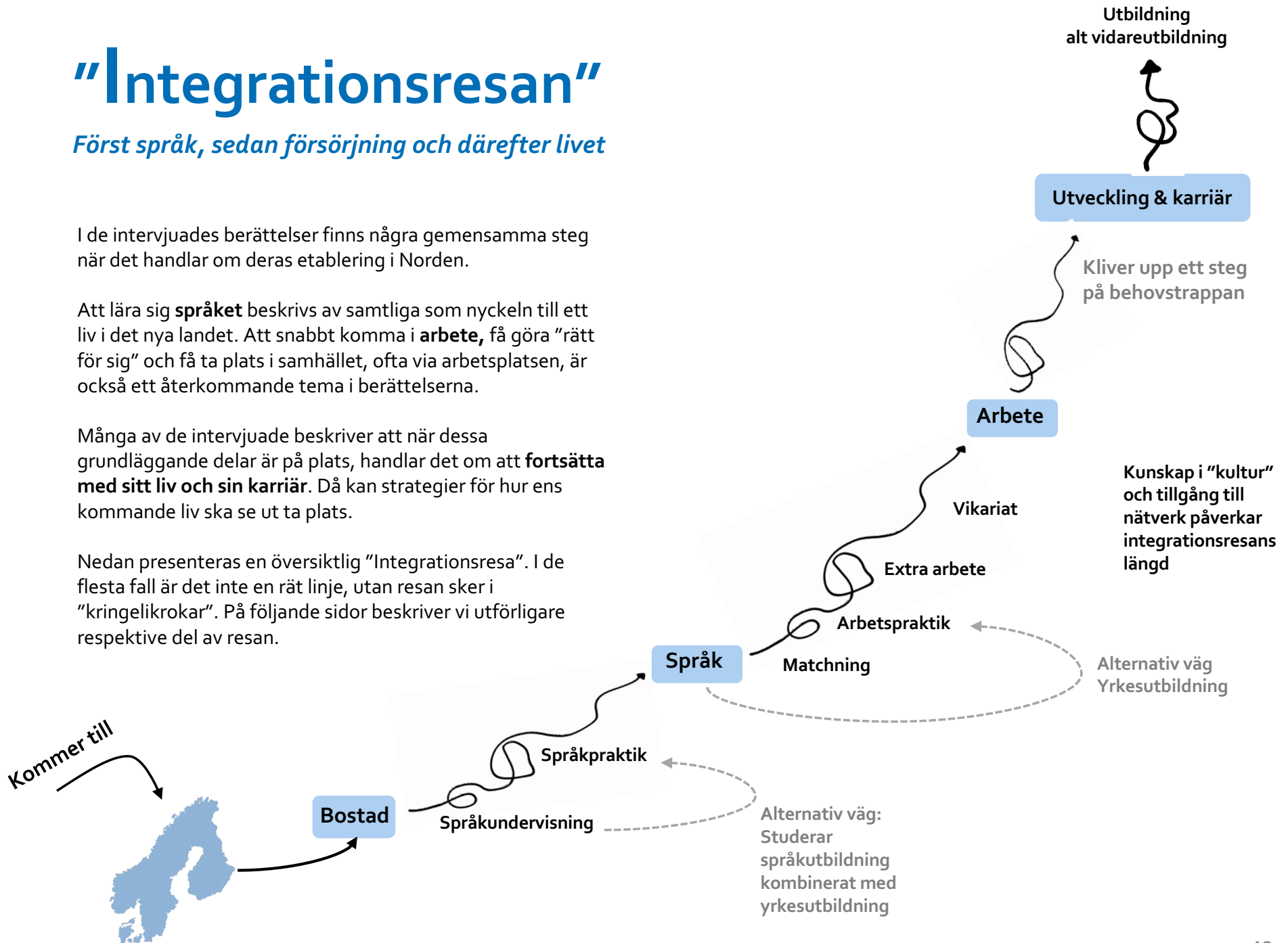
Först språk, sedan försörjning och därefter livet

I de intervjuades berättelser finns några gemensamma steg när det handlar om deras etablering i Norden.

Att lära sig **språket** beskrivs av samtliga som nyckeln till ett liv i det nya landet. Att snabbt komma i **arbete**, få göra ”rätt för sig” och få ta plats i samhället, ofta via arbetsplatsen, är också ett återkommande tema i berättelserna.

Många av de intervjuade beskriver att när dessa grundläggande delar är på plats, handlar det om att **fortsätta med sitt liv och sin karriär**. Då kan strategier för hur ens kommande liv ska se ut ta plats.

Nedan presenteras en översiktlig ”Integrationsresa”. I de flesta fall är det inte en rät linje, utan resan sker i ”kringelikrokar”. På följande sidor beskriver vi utförligare respektive del av resan.

Kommer till det nya landet och vägen till ett boende

Bakgrunden till varför de intervjuade har lämnat sitt tidigare hemland skiljer sig åt. Det kan exempelvis vara av asylskäl (på grund av krig, förtryck och förföljelse), arbetskraftsinvandring, eller av kärlek alternativt anhörighetsinvandring.

Flertalet av de intervjuade som har kommit av asylskäl eller som arbetskraftsinvandrare har haft det nordiska landet idag bor i som sitt förstahandsval.

ALLA VILL BIDRA PÅ BÄSTA SÄTT

De flesta av de intervjuade beskriver att de när de först kom till det nya landet hade som utgångspunkt: **“Hur kan jag på bästa sätt bidra till det nya samhället som jag kommer till?”**

Målet var att lära sig språket, att få ett arbete och göra rätt för sig. För dem som har familj handlade det också om att skapa en trygg framtid för sina barn med bra framtidsmöjligheter (utbildning).

Informationsskylt från Folkets Hus (bibliotek) i Kalix.

MATCHNING AV BOENDEORT ÄR VIKTIGT

För att på bästa sätt kunna bidra till det nya samhället poängterar de intervjuade vikten av att det sker en lyckad **matchning av boendeort**. Det kan handla om att personerna sedan tidigare har en utbildning till ett yrke som har arbetstillfällen på specifika orter eller att det finns behov av särskild vård som enbart finns i vissa delar av landet.

Det kan också handla om att underlätta möjligheten att kunna anpassa sig till det nya landet genom att få ett boende i en större ort som mer liknar den miljö man är van vid, om man tidigare har bott i en större internationell stad.

Högst upp till vänster: Bostadsområde i Angered, Göteborg i Sverige.

Högst upp till höger: Tunnelbana i Oslo, Norge.

Längst ner till vänster: Närpes, Finland.

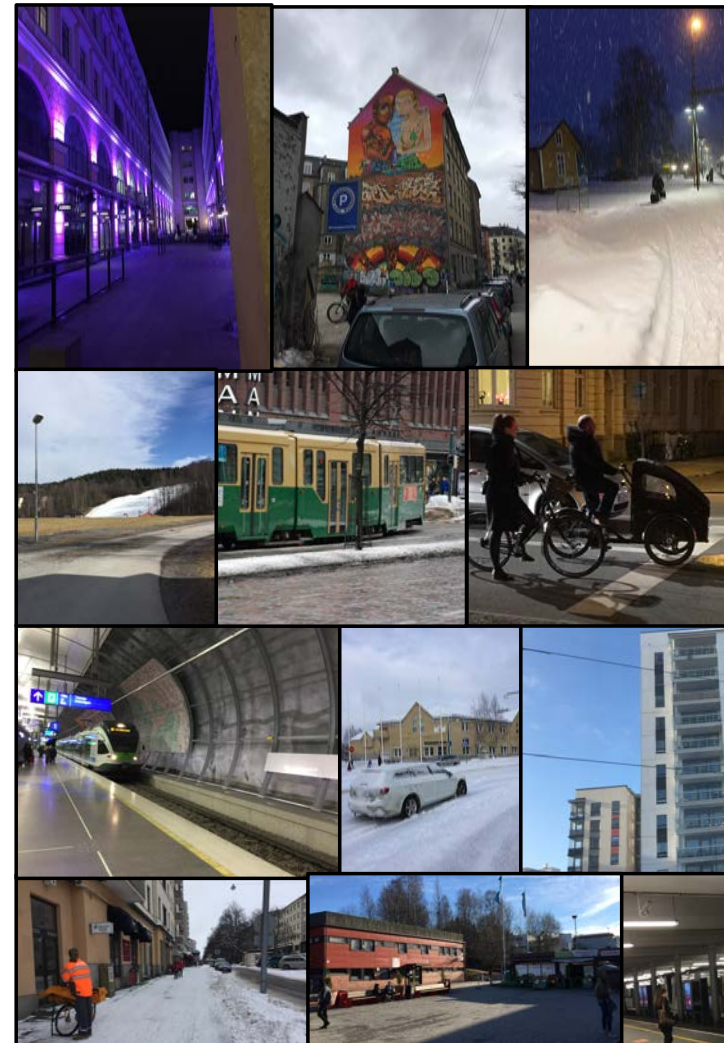
Längst ner till höger: Stadsbild från Oslo, Norge.

Några av de intervjuade beskriver att det är viktigt att det finns rimliga förutsättningar att kunna komma in i samhället, få bostad, arbete alternativt utbildning om man placeras på en mindre ort eller i glesbygd. Exempelvis hade en av de intervjuade lämnat sitt land på grund av sin sexuella läggning och blev placerad på en mindre ort, där han upplevde att det var svårare att såväl träffa en partner som att "inte sticka ut".

Några av de intervjuade, som bor eller har bott på en mindre ort eller i glesbygd, har också beskrivit vikten av att ha körkort för att kunna vara anställningsbara när de bor på landsbygden.

I berättelserna framgår samtidigt att så länge det finns bostad, möjlighet att lära sig språket, få arbete och utbildning samt möjlighet att etablera ett nätverk och socialt sammanhang, så finns det positiva sidor med både att bo i en större stad och mindre ort. Aminu Salley som bor i Kalix säger:

"Även om det är stor stad, liten stad. Det viktigaste är att det finns jobb, att det finns arbete där."

Från vänster till höger, uppifrån och ner: gata i Helsingfors, husfasad i Köpenhamn, vy i Luleå, slalombacke i bostadsområdet Lindeberg i Oslo, spårvagn i Helsingfors, cyklister i Köpenhamn, tågstation vid Vantaa flygplats, Folkets hus i Kalix, husfasader i Helsingfors, gata i Vaasa, torg i Lindeberg i Oslo, tunnelbana i Oslo.

Vägen in i samhället

FUNGERAR SOM BÄST NÄR SAMVERKAN SKER

En bärande insikt från berättelserna är att integrationen har fungerat bäst när samverkan sker mellan flera olika parter.

Utöver immigranternas egen drivkraft, motivation och uthållighet innefattar det samverkan och engagemang från:

- myndigheter
- arbetsgivare (stora som små företag)
- en eller flera frivilligorganisationer
- sociala nätverk
- privatpersoner.

Arbetsgivares engagemang är avgörande

I flera av intervjuerna framgår att arbetsgivarna är viktiga pusselbitar till integration, mycket tack vare deras engagemang.

Utöver att de hjälper immigranterna att komma in på arbetsmarknaden (genom praktik och anställning) så ges också immigranterna möjligheter att komma in i samhället och vardagskulturen. Arbetsgivarna fungerar som stöd och tolkar när det gäller att förklara hur samhället och kulturen i det nya landet fungerar. I många fall hjälper de också till med den rent praktiska hanteringen i kontakten med kommun och myndigheter. Det kan exempelvis handla om att förklara och hjälpa till med att besvara brev från kommun, skola och myndigheter.

Värdet av flexibilitet och lösningsorientering

Vi har också sett flera lyckade exempel på när olika parter är öppna för en viss flexibilitet och lösningsorientering. När kommuner, myndigheter och utbildningsanordnare på ett öppet och flexibelt sätt möter upp det behov av lösning som immigranterna själva, frivilligorganisationer och arbetsgivare efterfrågar, leder detta ofta till framgångsrika lösningar.

Ett gott exempel på samverkan

Ett gott exempel på samverkan, flexibilitet och lyhördhet är då Mahmoud Khadam i Fredericia i Danmark med stöd av den privata arbetsförmedlingen A2B fick en praktikplats hos Tolstrup A/S. Under praktikperioden ställde arbetsgivaren upp och skjutsade Mahmoud till och från arbetet, men för att kunna få en fast anställning behövde han körkort för att kunna ta sig till och från arbetet. I dialog mellan arbetsgivaren, A2B och kommunen fick Mahmoud stöd från kommunen för att kunna skaffa körkort och kunde därmed få fast anställning hos Tolstrup A/S. Mahmoud beskriver nedan hur hans arbetsgivare har hjälpt honom genom att skjutsa honom till och från arbetet:

"Han henter mig fra mit lejlighed til job. På morgenen også, efter arbejde også, han henter mig til mit lejlighed. Han kører til mit lejlighed 15 kilometer også. Han kører til sit hus 15 kilometer, fordi han er en god mand."

KUNSKAP OCH FÖRSTÅELSE FÖR UTBILDNINGSSYSTEMET

I många berättelser ser vi att immigranterna gjort sina utbildnings- och yrkesval utifrån en begränsad bild av vilka valmöjligheter som finns. Det beror i många fall på att de inte har fått tillgång till den information som finns och har också ett begränsat nätverk att bolla olika valmöjligheter med. Det innebär att de val de gör inte alltid är det som passar deras förutsättningar, tidigare erfarenheter och livssituation bäst. Hade de tidigare fått hjälp av en studie- och yrkesvägledare att kartlägga sina studie- och yrkeserfarenheter hade troligen deras väg mot målet kunnat vara kortare.

VALIDERING OCH STUDIERÅDGIVNING

Många av de intervjuade som sedan tidigare har en akademisk utbildning beskriver att de relativt snabbt kan få sin utbildning validerad. Men i vissa fall motsvarar inte utbildningen de krav som ställs i det nordiska landet för att kunna praktisera inom den profession som utbildningen omfattar. Det har i dessa fall varit svårt att få vägledning i vad de ska komplettera med och hur de ska gå tillväga för att kunna göra den komplettering som behövs för att de ska kunna praktisera sitt yrke i det nordiska landet.

För de personer där denna komplettering inte är ett alternativ (till exempel blir alltför omfattande), har det i många fall också varit svårt att få en bra guidning i hur de skulle kunna praktisera inom alternativa yrken eller områden utan att behöva "börja om" med ytterligare en akademisk utbildning.

Exempelvis är Mahmoud Matar i Kalix utbildad sjukgymnast, men han kan inte praktisera som sjukgymnast i Sverige. Han vet att han behöver komplettera sin utbildning, men har svårt att få information om vad han behöver göra och hur. Han har inte heller fått någon vägledning om det, även om hans utbildning inte är godkänd, finns några alternativa yrkesmöjligheter för honom då han har 25 års yrkeserfarenhet av att arbeta som sjukgymnast från hemlandet.

Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer i Göteborgsregionen är ett bra exempel på när man lyckas matcha individernas akademiska utbildning och yrkeserfarenheter med arbetsmarknadens behov.

Ytterligare ett exempel på matchning är *Restaurant- og matfag* på Helsfyr Voksenopplaering i Oslo.

ATT KOMMA IN I KULTUREN

De små sakerna som avgör

Shazia Noreen Mughal i Danmark beskriver att det är de små sakerna som underlättar och gör att man kommer in i kulturen, integreras. Hon berättar om skillnader i hur man dricker kaffe, te eller kall dryck i Pakistan och Danmark. I Danmark dricker man kaffe och te sakta, medan man i hennes tidigare hemland dricker upp den varma drycken direkt. På liknande sätt dricker man i Danmark kalla drycker sakta, medan man i hennes hemland dricker ur glaset direkt medan drycken är kall. Hon avslutar sin berättelse med att visa sin halvfulla kopp med svalnat kaffe och sitt glas med vatten som står framför henne och säger skrattande:

"Jeg lærer hvordan man drikker kold kaffe eller kold te her, så jeg siger, jeg er vel integreret nu."

Shazia Noreen Mughal, Bydelsmødre i København, Danmark.

Tillträde till vardagen via vänner och nätverk

Många av dem vi har intervjuat tycker att det är viktigt och positivt att få tillträde till vardagslivet i respektive nordiskt land för att få möjlighet att förstå och lära sig den nya kulturen. Det handlar ofta om att få förståelse för det som vi ibland kallar för *"tyst kunskap"*, små saker vi gör i vardagen utan att direkt reflektera över dem. Ofta är det i just dessa situationer som det är lätt att det blir missförstånd, *"kulturkrockar"* uppstår och man upplever att man blir exkluderad.

Det är därför värdefullt att få vänner i det land där man bor som kan förklara och visa kulturen.

Amir Nazemashoura i Mölnlycke berättar exempelvis om att han blev bjuden på Håkan Hellström-konsert av sin kompis med motiveringen: *Om du ska lära dig Göteborgs kultur måste du känna till Håkan Hellström*. Amir berättar vidare att tack vare sin svenske vän lärde han sig på konserten flera nya ord och fick en större förståelse för svensk och göteborgsk kultur. Det hade han aldrig kunnat få på egen hand.

De intervjuade beskriver också att det handlar om ett givande och tagande när det gäller kulturutbyte, för att skapa en ömsesidig förståelse.

ATT VARA FÖRÄLDER I ETT NYTT LAND

Språkkunskaper för att kunna delta i barnens liv

Det framgår tydligt i berättelserna att kunskaper i landets språk är viktigt för att de som har eller får barn, ska kunna ta del av barnens liv, exempelvis kunna delta på föräldramöten och föra en dialog med skola och andra föräldrar.

Balansera mellan två kulturer

Berättelserna beskriver också att det ofta handlar om att kunna balansera att leva i två parallella kulturer och att som föräldrar kunna stötta sina barn i den situationen.

Exempelvis berättar Emila Deumić, som är arbetskraftsinvandrare i Finland, om sin son som kommer hem och undrar varför han inte får äta fläskkött. Ytterligare ett exempel är Mahmoud Matar, som relativt nyligen kommit till Kalix, som beskriver att hans dotter kommer hem och berättar att de har haft sexualundervisning i skolan och att han tycker att det är helt fel.

Ibland kan det handla om att man har olika personliga och kulturella gränsdragningar, men ofta beror det på missförstånd på grund av att man inte har hela bilden beskriven för sig eller att man inte har fått beskrivet för sig det sammanhang som något ingår i.

Stöd för att skapa tillit till samhället

Det är många frivilligorganisationer, exempelvis Bydelsmödre, som arbetar med att stödja och medla och att föra en dialog kring dessa frågor. De intervjuade bydelsmödrarna i både Oslo och Köpenhamn beskriver att upplärade missförstånd ibland leder till att det blir som en "kil" som skapar en bild av att samhället eller skolan försöker vända barnen mot föräldrarna och frånta dem deras kultur. Bydelsmödrarna berättar att de ibland får hjälpa till med att skapa en tillit till samhället, att berätta att "samhället sätter barnen i första rummet och vill familjerna väl". Detta på uppdrag av antingen familjen, skolan eller socialtjänsten.

Sirwa Zangana, Bydelsmödre i Köpenhamn, Danmark.

LÄNGTAN EFTER ANHÖRIGA

Många beskriver att anledningen till att man lämnat sitt tidigare land är att man upplever att man inte har haft något annat val. I många fall leder det också till att familjer splittras och det innebär att man parallellt med att man kämpar med att komma igång med sitt nya liv, förstå den nya kulturen och samhällsstrukturen också kämpar med en längtan och saknad till sina nära anhöriga som är kvar i det tidigare hemlandet.

En av de intervjuade i Oslo, Meryem Kara, berättar att hon kom till Norge från Turkiet med sin mamma och sina syskon. Pappan hade då redan i tio års tid först varit i Tyskland och sedan i Norge och arbetat. Meryem beskriver att hela hennes liv har påverkats av *saknaden och väntan*. Idag lever hon och hennes syskon och mamman i Norge, medan pappan på senare år åter har flyttat till Turkiet.

Utveckling och karriär

LÅNGSIKTIG KARRIÄRPLANERING

I immigranternas berättelser ser vi att det finns ett mönster som ofta återkommer när det gäller hur man förhåller sig till utbildning och arbetsmarknad, en strategi som påminner om Maslows behovstrappa.

I första hand fokuserar man ofta på att lära sig språket och att snabbt komma i arbete för att göra rätt för sig. Många beskriver att det är först när dessa grundläggande delar är på plats som de börjar tänka på sitt fortsatta liv och sin karriär.

Det kan därför vara en fördel att redan från början ge stöd till en mer långsiktig studie- och yrkesplanering, där dessa olika steg vägs in.

Vägen till att lära sig språket

Samtliga av de intervjuade beskriver att språket är nyckeln till ett liv i det nya landet. En av de intervjuade i Oslo, Amanuel Welde, uttrycker det så här:

“Først av alt, språket er nøkkelen. For alle.”

KOMBINERA SPRÅKSTUDIER MED SPRÅKPRAKTIK

De intervjuade beskriver att en **kombination av “traditionell” språkundervisning och språkpraktik ute i arbetslivet är det bästa sättet att lära sig språket**. Det behövs en grundläggande språkundervisning, men det är en fördel att så snart som möjligt få möjlighet att komma ut och praktisera språket på arbetsplatser. En av de intervjuade, Sameer Alassadi i Göteborg, uttrycker det:

“Jag har läst mer än 3 000 ord i skolan för två år sedan, men jag använder inte de orden. Jag sparar [använder] nästan några hundra ord bara. Jag har tappat många ord på grund av [att jag] använder inte de orden. Måste engagera med samhället. Praktik varje dag. Prata, prata, prata. Skola, läsa. Jag kan läsa för examen många tusen ord, göra examen, bli godkänd, men efter examen jag glömmer alla orden.”

ANPASSNINGSBAR SPRÅKUNDERVISNING

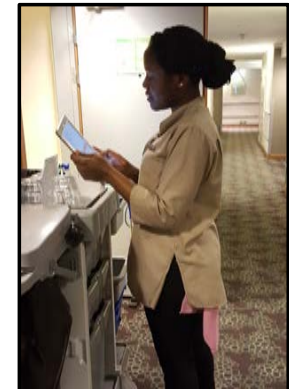
Flera av de intervjuade beskriver fördelen med att få reda på vilka möjligheter som finns när det gäller att **anpassa språkundervisningen till sin egen situation och lärstil**. De beskriver att en lyckad väg till inläring är när de själva har möjlighet att välja hur och när de läser språket och i vilken omfattning.

Exempelvis berättar Mahmoud Khadam i Fredericia att han idag kombinerar sitt arbete med språkundervisning på kvällstid. Tosin Titlope Oladiran i Göteborg berättar att hon anpassar antalet dagar hon läser språkutbildning hos Cuben Utbildning efter antalet dagar hon får arbeta extra på Scandic Crown.

Flertalet beskriver också att det är en fördel när de får/kan använda det nya landets språk även utanför skolan och arbetet.

Vänster: Mahmoud Khadam på sin arbetsplats på Tolstrup A/S, Fredericia i Danmark.

Höger: Tosin Titlope Oladiran på sin arbetsplats på Scandic Crown Hotell, Göteborg i Sverige.

SPRÅKUNDERVISNING UTIFRÅN ARBETSBEFATTNING

Några av de intervjuade beskriver att det finns olika nivåer av språkkunskaper. Det handlar dels om att bli en del av samhället och att använda språket i vardagen, dels krävs det för en del också kunskaper om nyanser och anpassningar i språket utifrån specifika professioner eller befattningar.

Exempelvis berättar en av de intervjuade, Sameer Alassadi i Göteborg, att för att kunna verka på den befattningsnivå där han var verksam i sitt tidigare hemland, måste han kunna svenska på en helt annan nivå än vad han har möjlighet att prata idag. Det i sin tur kräver att han får möjlighet att praktisera svenska än mer. Dessa berättelser visar på att det finns ett behov av mer riktad språkträning utifrån den roll eller befattning man har eller önskar ha.

Sameer Alassadi i Göteborg, Sverige.

BARN OCH TRADITIONER KAN FÖRSVÅRA FÖR KVINNOR ATT LÄRA SIG SPRÅKET

Bydelsmödrar i både Danmark och Norge beskriver att det finns risk för att det sker en "dubbel inlåsning" av den part i familjen (ofta kvinnan) som inte arbetar. Av olika anledningar har de inte möjlighet att komma ut och lära sig landets språk eller skaffa sig en utbildning (inlåsning steg 1). Så länge de inte kan göra det, kan de inte heller skaffa sig ett arbete (inlåsning steg 2).

Orsakerna till "inlåsningen" kan vara olika. Det kan exempelvis vara av ekonomiska skäl (att kostnaden för barnomsorg utgör en för stor post i familjens ekonomi) eller att det finns krav från familjen i det tidigare hemlandet att vara hemma och ta hand om sin familj.

Behöver språket av flera anledningar

Några av Bydelsmödrarna beskriver i sina berättelser att språket är viktigt att lära sig av flera anledningar: för att kunna komma in i samhället, få arbete, inte behöva vara beroende av sin partner för att kunna ta del av samhället samt för att kunna vara aktiv som förälder och hjälpa sina barn.

Bydelsmödrar och liknande organisationer har en viktig uppgift

Bydelsmödrar i både Danmark och Norge beskriver att de har en viktig uppgift i att förmedla att kvinnor i Norden (både i deras stadsdel och i hela landet) såväl utbildar sig som arbetar, samtidigt som de har barn i småbarnsåldern.

Några av Bydelsmödrarna lyfter att det är viktigt att det finns alternativa språkskolor, exempelvis att mödrarna har möjlighet att delta i språkundervisning under tiden som deras barn är i skolan. Det är också viktigt att informationen om dessa olika alternativ når kvinnorna på ett effektivt sätt.

Vägen till arbete

VILL VISA VEM MAN ÄR OCH VAD MAN KAN

I berättelserna är det tydligt att de intervjuade söker möjligheter att så tidigt som möjligt få **visa vem de är och vad de kan**. De är måna om att komma i arbete, få göra "rätt för sig" och få ta plats i samhället. Flera av de intervjuade har beskrivit att det för dem finns en tydlig koppling mellan vem de är och att göra rätt för sig, både utifrån deras identitet och deras kultur. Exempelvis beskriver Tosin Titlope Oladiran i Göteborg att hon är tacksam för att hon fått möjlighet att praktisera och få visa vad hon går för. Hon riktar sin tacksamhet både till utbildningsanordnaren (Cuben Utbildning) och arbetsgivaren (Scandic Crown).

Ytterligare en av de intervjuade i Göteborg, Sameer Alassadi, beskriver:

"För att bli en del av den här nya samhället, måste man bli effektiv genom att jobba. Bara jobba. För att bli en del av samhället. Samhället betyder för oss, över hela mitt liv, jobb. Hur kan man beskriva en person? Vad jobbar han? Vad gör han? Har gjort? Det är karaktär till en person, värde till en person att vad har han gjort. Vad har han för kunskaper? Det är att man blir positiva, effektiva. Bra aktiv den här nya samhället. Måste engagera med arbetsmarknaden för att bli positiva."

PRAKTIK ÄR FRAMGÅNGSRIKT

I intervjuerna framkommer att praktik är viktigt av flera anledningar. Det handlar främst om att man får möjlighet att visa vem man är och vad man går för. Men det handlar också om att få möjlighet att under strukturerade former få möjlighet att komma in i respektive lands arbetskultur.

De intervjuade beskriver att de har fått möjlighet att få extra arbete, vikariat och fast arbete genom att de har fått möjlighet att visa vad de kan under en praktikperiod. En av de intervjuade i Helsingfors, Ameer Ali Mohsin, beskriver:

"I actually think working is the best way. Even at Hanken [Handelshögskolan i Helsingfors], one of the most important points they refer to is network. Ok if you don't have a network, you stay alone, taking benefits, eating, sleeping the rest of your life. [...] I think the key is just to start working."

En av de intervjuade i Göteborg, Heba Ellahham som studerar *Barn och fritid* kombinerat med *sfi*, berättar:

"Kontakt med samhället är jätteviktigt. Jag kan inte prata svenska i skolan. När jag börjar praktik har jag kontakt med barn, lärare och jag förstår vad de säger. Lite bättre än när jag bara gick i skolan."

Flera av de intervjuade beskriver att de har varit på praktikplatser som inte har lett till att de fått en anställning där, men som de ändå ser som värdefulla då de har fått möjlighet att prata språket, lärt sig nya arbetsuppgifter och fått insikt i arbetskulturen på den arbetsplatsen.

MATCHNING ÄR VIKTIGT

De intervjuade beskriver att de har behov av att få faktiska och kulturella kunskaper om hur arbetsmarknaden ser ut och vilka yrken som finns. I vissa fall är det stora skillnader mellan hur en profession kan praktiseras i det nya landet jämfört med i det tidigare hemlandet. Flera av de intervjuade uttrycker att det är viktigt att man får en matchning så att det finns möjlighet att arbeta så nära den yrkeskompetens man har sedan tidigare som möjligt.

Ett gott exempel på när samhället tillvaratar och hjälper är *Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer* i Göteborgsregionen, där man matchar behov och marknad. Matchningen består här av flera delar. Det handlar dels om att kartlägga den utbildning och yrkeserfarenhet som finns hos ingenjörerna, dels om att kartlägga de behov som arbetsgivarna har och att erbjuda mötesplatser för båda parter och dels handlar det också om att man skapar praktikplatser så att immigranterna kan komma ut och börja arbeta som ingenjörer så fort som möjligt.

MÅNGA SMÅ STEG LEDER TILL ARBETE

Flera av de intervjuade beskriver att det ofta är med hjälp av **många små steg** som de kommer närmare ett arbete. Det är viktigt att kunna bygga upp ett nätverk med olika intressenter till stöd att navigera och komma vidare till arbete.

Flera beskriver att de till viss del fått starta om och bygga upp sin karriär på nytt, i små steg. Genom att få praktik får de referenser och en bättre bild av hur arbetsmarknaden ser ut. De får även insikt i hur de kan presentera sina tidigare erfarenheter och kunskaper för att de ska bli mer attraktiva för arbetsgivare i det nya landet.

Nätverk är en väg in i samhället under hela resan

Många av de intervjuade beskriver vikten av nätverk för att kunna integreras in i en kultur.

Nätverken som beskrivs tar sig form på olika sätt. Det är allt från frivilligorganisationer som Röda Korset samt sociala verksamheter som exempelvis Bydelsmödre och FHille-guider till nätverk som baserar sig på idrottsaktiviteter och politiska partier.

Det som förenar dem alla är att de erbjuder möjligheter till kontaktytor som ger ett stöd i att bygga upp och stärka identiteten i det nya landet.

En av de intervjuade i Finland, Ameer Ali Mohsin, beskriver hur Röda Korset möjliggjorde för honom att söka en utbildning (integrationsprogram Business Lead) på Hanken Svenska handelshögskolan:

"In april 2016 i was accepted in Business lead for educated asylum seekers. One of the Red Cross employers adviced me and three others to apply since we talked english. It was an open minded application and quizzes. We had a phone interview. A lady said we had been accepted. We started in april 2016 and we were taken all the way here to Helsinki to particpate the program. It was an arrangement with Hanken and the Red Cross."

"There was twice, three times a month. We had more than one lecture, we had to stay in Helsinki so the Red Cross arranged a place to stay over the night. That made it easier for us. "

Ytterligare en av de intervjuade i Oslo, Mohammed Mustafa Abdallah Ahmed, beskriver hur Röda Korset hjälpt honom att träffa en Flyktingguide:

"Flyktingguide er en mann som er frivillig med Røde Kors som kan hjelpe deg om lekser hvis du trenger nogon hjelp i byn. [...] Gå på kurs, besøke flere byer i Oslo som du kan aldri vart. Slike aktiviteter. Vi var til biblioteket, vi har vært på Stortinget, flere steder i Oslo. Det er jeg og han som gjør ting. Vi møtes var tirsdag. [...] Vi møtte i fjor, da jeg kom til Oslo. Da jeg var ny i Oslo, jeg trenger å vite visse steder eller hvordan. Så meg og ham, viste han meg flere steder i Oslo. Han hjelper meg for eksempel med leksene. Hvis jeg trenger hjelp, jeg ringer til ham."

Plats för intervju med Bydelsmödre i Oslo.

Bydelsmödre i Danmark och Norge utgör både nätverk för dem som arbetar som bydelsmodrar och dem som bor i stadsdelen som bydelsmodrarna stöttar.

De som är bydelsmodrar idag har själva tidigare erfarenheter med sig. De har även gått en bydelsmodre-utbildning för att kunna verka som bydelsmor. Med utbildningen får de även kontaktvägar in till nyckelpersoner i samhället som de eventuellt behöver guida medborgarna till. De vet exempelvis vem i kommunen man vänder sig till om man behöver hjälp med bostad. En av de intervjuade bydelsmodrarna i Köpenhamn, Shazia Noreen Mughal, beskriver:

”Vi hjælper med vore livserfaringer. Vi ved, hvordan det føltes den gang. Vi var også alene, ligesom dem. Vi blev også isoleret, ligesom dem.”

Med **FHille** erbjuds föräldrar och barn som snart ska börja skolan stunder för gemensam lek och samvaro (svensktalande delen av Finland) med ett mål att utveckla barnens sunda tro på sig själva och ge dem värdefulla färdigheter inför skolstarten. Alla föräldrar som deltar har en egen FHille-guide som lotsar och finns till hands för frågor.

Med programmet får föräldrarna tillgång till nätverk i form av FHille-guide och andra medverkande familjer. En av de intervjuade i Finland, Emila Deumić, beskriver nedan FHille:

”Jo, och syftet med FHille är att mamma, pappa och barnen ska vara lite nära. Men med FHille kommer man nära också med andra människor. Till exempel vi två [deltagande mamma och FHille-guide]. Vi kände varandra, men inte har vi umgåtts. Vi hälsade bara till varandra och kände till vem vi är.”

Material deltagarna använder i FHille-projektet.

Andra nätverk som de intervjuade nämner utgörs av politiska partier, idrott och nätverk skapade av andra immigranter:

- **Amir Nazemashoura** har varit politiskt aktiv i sitt hemland. Genom att engagera sig på nytt i ett **parti** i Sverige träffar han svenska vänner och får en ingång till kulturen och samhället i Sverige. Amir beskriver:

”Jag har en svensk kompis, han hjälpte mycket mig på språket också. Vi träffades på inte i arbetet. Man måste säga lite bakgrund. När jag fick uppehållstillståndet, jag registrerade i parti. Jag träffade en snäll man, jag vet inte en kompis. Nu, vi är kompisar. [...] Han är 41 år. Vi pratade. Han hjälpte mycket. Jobba på känna kulturen i Sverige och språket. Förra året, jag kunde inte prata, kanske lite jag kunde förstå. Nu jag kan 90 procent förstår.”

Oliwia Wisniewska, Fäktning i blindo i Stockholm, Sverige.

- **Oliwia Wisniewska** finner genom idrotten ett nytt nätverk att ingå i. Hon går i gymnasiet, har en synnedättning och kommer ursprungligen från Polen. Hon kom till Sverige för 2 år sedan. Engagemanget i **Fäktning i blindo** har gett henne stärkt självförtroende, självkänsla och trygghet. Det gjorde att hon kunde fatta nya beslut om sitt liv. Nedan beskriver Oliwia vad som är bra med fäktning:

”Adrenalin. Framförallt adrenalin. Man lär sig reflexer. [...] Nu så kan det vara att man bara säger och visar en gång hur jag ska göra. Sedan gör jag det några gånger under några övningar och så jag tänker på det. Så kan det vara en match där det går lite sådär med det jag lärt mig, men sedan andra matchen kan det sitta i muskelminnet och ha det som reflex liksom. [...] Och sedan lär man sig att tänka snabbt och lösa problem jättesnabbt. För om man har tävlingar och man har många matcher och man ser att man får mindre poäng till exempel. Man vill inte förlora förstås och de som får mest poäng vinner. [...] Då måste man tänka jättesnabbt ”Hur ska jag göra för att inte förlora poäng?”. Man måste tänka på tekniken, man måste tänka på hur man står. Man måste tänka på hur man rör sig. Man måste hitta felet och försöka lösa det och försöka göra så att det blir som reflex.”

- **Salas Sikabi** fann via fotbollen ett nytt nätverk att ingå i när han kom till Norge.

Salas beskriver att han på vinst och förlust kom till Norge som arbetskraftsinvandrare från Gran Canaria, där han tidigare verkat som fotbollstränare och aktiv fotbollsspelare.

Efter att ha sovit på Centralstationen i Oslo i några nätter, sökte han sig till en fotbollsplan och frågade om han fick vara med och träna fotboll. Detta ledde till att Salas började spela med laget ifråga och han har även fått möjlighet att bli tränare för lagets juniordamer.

Salas beskriver att han nämnde för några i laget att han inte har något arbete i Norge, vilket ledde till att han erbjöds arbete då en av kollegorna är arbetsgivare för en REMA1000-butik i Oslo.

Hans sociala nätverk på arbetsplatsen ledde i sin tur till att han fått möjlighet att dela lägenhet med en av sina arbetskamrater.

Salas beskriver att personalen i butiken är ett trevligt gäng, med människor från många olika kulturer.

- **Leonila Alcazar** levde med sin före detta man när hon kom till Sverige, och var mycket ensam och isolerad. De bodde ensligt, långt från Kalix centrum och hade ett begränsat socialt umgänge. Men genom att ingå i nätverk med **thailändskor som immigrerat** blev hon guidad till både utbildning och ett eget socialt umgänge.

Leonila berättar att hon blev inbjuden av sina thailändska vänner från sfi-kursen att följa med ut i skogen och plocka bär och svamp.

Efter att ha arbetat några år i restaurangbranschen fick hon följande råd av sina thailändska vänner inför det att hon skulle söka den *Omvårdnadsutbildning* som hon nu har studerat klart:

“Min kompisar säger, kanske du ska börja annan sak, till exempel utbildning. Jag tänker också, det är jättesvårt utbildning. De pratade mig, prova. Om du kan inte åka, du kan stå, säger de. Så jag började.”

O m Splitvision Research

Splitvision Research är ett etnografiskt undersöknings- och utvärderingsföretag och vi som arbetar i företaget är utbildade socialantropologer/etnologer.

Vi genomför undersökningar och utvärderingar där våra uppdragsgivare vill nå en djupare och bredare kunskap om företeelser och kunder. Grunden i vårt arbete är det etnografiska hantverket. Med hjälp av det kan vi förstå människors beteenden på djupet och sätta dem i relation till den kulturkontext som de ingår i.

Vi har kunskap och metoder för att kunna analysera och förstå komplexa och känsliga sammanhang.

Vi är ett oberoende konsultföretag. Företaget startade 2001 och vi är det företag i Sverige som har arbetet längst med etnografiska undersökningar och utvärderingar.

I egenskap av socialantropologer och etnologer kan vi skapa förståelse för hur tillvaron upplevs ur användarnas perspektiv. Som vi ser det är det en viktig grund vid alla former av utvärderingar och undersökningar.

För mer information besök gärna vår webbsida:
www.splitvisionresearch.se

Ni är även varmt välkomna att kontakta oss:
Göteborgskontoret: +46-31 707 41 00
Stockholmskontoret: +46-8 55 24 24 70

Bilaga

Beskrivning av de insatser, projekt som de intervjuade deltagit i

Framgångsrika insatser

A2B, Fredericia i Danmark

A2B är en privat arbetsförmedlingsverksamhet i Danmark. Hos A2B utgår man från den arbetssökandes kunskaper och situation och syftet med alla A2B:s program är att få ut kandidaten till sysselsättning eller utbildning och bli självförsörjande.

Målet är att förbättra kompetensen hos de arbetssökande och matcha dem med arbete eller utbildning inom sektorer där det finns efterfrågan på arbetskraft. A2B genomför sina program i nära samarbete med arbetsförmedlingar och i nära samarbete med lokala företag, och de utgår från den enskilde arbetssökandes praktiska, personliga och yrkesmässiga färdigheter.

Bildprojekt, Kalix i Sverige

Bilda språk – språka bild. En bildutställning med sfi-elever och pensionärer (23 feb-16 mars 2017). Pensionärer och nyanlända, människor från olika kulturer och språkmiljöer, har träffats och utbytt tankar, erfarenheter och idéer med hjälp av bildkonst och samtidigt har sfi-eleverna lärt sig svenska. Tre sfi-grupper har varit med vid sex tillfällen vardera och pensionärerna vid alla 18 sammankomster.

Utställningen består av sex olika verk. Genom bilduppgifterna har vi bekantat oss med varandras liv och kulturer, likheter och olikheter. Vi har funderat över vad som är typiskt svenskt utifrån våra olika perspektiv, analyserat ord som utmynnat i symboliska broar, skapat personporträtt i form av silhuetter, talat om barndomsminnen och betydelsefulla träd, fantiserat utifrån ett skopar om en fiktiv persons tillvaro i nutid och i framtiden.

Bydelsmödre, Köpenhamn i Danmark samt Oslo i Norge

Bydelsmödre utgörs framförallt av kvinnor från etniska minoriteter, som gör en frivillig insats i det lokala området där de bor, för att stödja kvinnor som ofta lever isolerade och där det etablerade systemet kan få svårt att nå dem. Bydelsmodern lyssnar in och kommunicerar ut viktig information och bygger broar mellan kvinnan och den plats som bäst kan hjälpa kvinnan på. Hon bidrar till att stärka kvinnor så att de kan hjälpa sig själva, sina barn och sin familj.

Bydelsmödrar är en del av Fonden för Socialt Ansvar och finns på ett 40-tal olika platser i Danmark samt i Oslo i Norge. Konceptet är vidareutvecklat utifrån *Projekt Stadtteilmutter Berlin-Neukölln* i Berlin i Tyskland.

Cuben Utbildning, Göteborg i Sverige

Cuben Utbildning erbjuder sfi-utbildningar anpassade efter de studerandes önskemål, erfarenheter, kunskaper och framtidsmål. Hur utbildningen ser ut beror bland annat på vad de har för utbildning från sitt hemland, vilka kompetenser de har och vilka mål de har. De kan exempelvis kombinera sina sfi-studier med praktik på en arbetsplats. En coach på Cuben Utbildning hjälper till att ordna praktikplats som är anpassad till den enskilde individen.

Cuben Utbildning erbjuder vuxenutbildning i Göteborg på grundläggande- och gymnasial nivå och svenska för invandrare (Sfi).

FHille, Närpes i Finland

Folkhälsan i Finland erbjuder ett program för barn som snart skall börja skolan och deras föräldrar (svensktalande delen av Finland). Med programmet erbjuds föräldrar och barn stunder för gemensam lek och samvaro. Målet är att utveckla barnens sunda tro på sig själv och ge dem värdefulla färdigheter inför skolstarten.

Folkhälsan har anpassat det internationella programmet HIPPY (*Home instruction for parents and preschool youngsters*) och det danska HIPPY-inspirerade programmet *HippHopp* till finländska förhållanden.

Programmet genomförs under 30 veckor. Det börjar i mitten av september och avslutas i maj. Alla FHille-föräldrar har en egen FHille-guide som de träffar varannan vecka. Under träffen lotsar guiden föräldern i programmets lekar och aktiviteter samt finns till hands för att bemöta och besvara förälderns tankar och frågor.

Fäktning i blindo, Stockholm i Sverige

Fäktning i blindo är ett integrationsprojekt som utgörs av att svenska och icke-svenska, synskadade, synsvaga eller seende tränar tillsammans. Deltagarna använder ögonbindel för att fäkta på lika villkor. Fäktning för synskadade passar likaväl barn som vuxna, kvinnor som män.

Projektets mål är att främja det gemensamma lärandet av fäktning i gruppen. Projektet syftar även till att stödja och främja åtgärder för livskvalitet, lika möjligheter, integration och oberoende av de synskadade/synsvaga deltagarna. Mer långsiktigt syftar projektet till att fäktning för synskadade/synsvaga etablerar sig i Sverige, inte enbart som en del av rehabiliteringen som erbjuds till synskadade och synsvaga, utan även som en erkänd sport.

Fäktning för synskadade/synsvaga drivs av två föreningar, LatiCe och Syd i Fokus och sponsras av Arvsfonden.

IKEA-projekt, Helsingfors, Oslo i Norge

Oslo Voksenopplæring Helsingfors har i samverkan med ett NAV-kontor startat en IKEA-utbildning för elever som kommit relativt nyligen till Norge. Utbildningen påbörjades i januari 2017. Under den ettåriga utbildningen lär sig eleverna norska. De har även praktik på IKEA.

Integrationsprogram Business Lead, Helsingfors i Finland

Hanken & SSE Executive Education, Hanken Svenska handelshögskolan och mobiltjänstföretaget Funzi lanserade den 11 februari 2016, ett unikt program (integrationsprogram Business Lead) med syftet att introducera och integrera utbildade asylsökande i det finländska affärlivet.

Programmet består av fyra moduler som behandlar det finländska och europeiska affärslandskapet och organisationskulturen, strategiskt ledarskap, finansiering, samt försäljnings- och servicetänkande.

Deltagarna i programmet har även tillgång till en mobil inläringstjänst utvecklad av Funzi och får delta i så kallad Entry Point Mentoring som arrangeras av Helsingforsregionens handelskammare. Programmet avslutas med en praktikperiod på ett finländskt företag.

Programmet riktar sig till utbildade immigranter som vill ta ett steg in i det finska arbetslivet och som kan arbeta på engelska. Deltagarna behöver minst ha 3 års högre utbildning samt relevant arbetserfarenhet.

NCC Nystart, Göteborg i Sverige

NCC och Kunskapsskolan lanserade under hösten 2016 tillsammans med Arbetsförmedlingen NCC Nystart – en ny arbetsmarknadsutbildning för utrikesfödda vuxna som har en ingenjörsutbildning. Syftet med utbildningen är att erbjuda en snabb väg in på arbetsmarknaden i en bransch som har ett stort rekryteringsbehov.

Utbildningen startade för första gången den 1 september 2016 och är 46 veckor lång. Utbildningens syfte är att verka för integration, minskad arbetslöshet och samtidigt möta NCC:s stora rekryteringsbehov.

Programmet är skraddarsytt för NCC och ska stärka kunskaperna i bland annat kultur, sociala normer på en arbetsplats, säkerhet och arbetsmiljö. Även språkinriktad undervisning och utbildning i hur den svenska arbetsmarknaden fungerar ingår. Teori varvas med praktik och målet är att deltagarna ska vara anställningsbara hos NCC efter utbildningen.

Omvårdnadsutbildning för nyanlända, Kalix i Sverige

Omvårdnadsutbildning för nyanlända riktar sig till personer som är intresserad av att arbeta inom vården och som inte har svenska som förstaspråk.

Omvårdnadsutbildningen innebär heltidsstudier (vårdämnen och svenska) i cirka två år. Utbildningen innehåller tolv veckors praktik. Efter avslutad utbildning har de studerande möjlighet att arbeta som undersköterska inom äldreomsorgen.

Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer, Göteborgsregionen i Sverige

Det är brist på VA-ingenjörer i Göteborgsregionen och det är tidskrävande att få sin kompetens validerad till svenska förhållanden. Pilotprojektet *Regionalt snabbspår för VA-ingenjörer* syftade till att matcha kommunernas kompetensbehov med den kompetens som finns hos ingenjörer som är nya i Sverige.

Målet med projektet var dels att underlätta integrering på den svenska arbetsmarknaden och dels att stötta kommunernas arbete med att hitta efterfrågad arbetskraft. FoU i Väst/GR har utvärderat projektet och kan konstatera att det blev väldigt framgångsrikt.

Det har inte funnits några språkrav på en viss nivå av svenska utan det har varit möjligt att delta med kunskaper i engelska, man har inte behövt validerade betyg på sin ingenjörsutbildning och man har kunnat vara var som helst i asylprocessen för att ansöka.

Projektet pågick december 2015-oktober 2016 och finansierades av Västra Götalandsregionen, GR och medverkande kommuner. Även Vinnova var med och finansierade en utvärdering och modellutveckling inför uppskalning av projektet.

Restaurant- og matfag, Helsingør, Oslo i Norge

NHO Reiseliv og Oslo Voksenopplæring Helsingør har sedan november 2014 ett avtal som tillåter arbetssökande invandrare att ta ett certifikat i matlagning samtidigt som de lär sig norska.

Undervisningen baseras på en modell där den teoretiska utbildningen är nära integrerad med praktik.

Arbetsgivare

Företagshuset Dynamo, Närpes i Finland

Hos *Företagshuset Dynamo Yritysto Oy* i Närpes kan blivande företagare, redan verksamma företag och näringslivet i Närpes få hjälp med allt från att starta till att driva och utveckla ett företag.

Målsättningen med Dynamos verksamhet är att arbeta offensivt och samordna resurser för en regional näringslivsutveckling.

Hejse Kro, Fredericia i Danmark

Hejse Kro är en kombination av värdshus och hotell och de har även konferensmöjligheter. Hejse Kro ligger strax utanför Fredericia.

REMA1000, Oslo i Norge

REMA1000 är en matbutikkedja som finns i Norge och Danmark. Ägs av Reitangruppen.

Roschier, Attorneys Ltd, Helsingfors i Finland

Roschier, Attorneys Ltd, även Roschier Advokatbyrå AB, är en nordisk advokatbyrå med finskt ursprung som till november år 2006 hette Roschier Holmberg. Byrån har runt 360 anställda, varav cirka 230 jurister.

Scandic Crown Hotell, Göteborg i Sverige

Scandic Crown Hotell ligger nära Centralstationen i Göteborg. Scandic Hotels är en hotelloperatör som finns i Norden.

Tolstrup A/S, Fredericia i Danmark

Tolstrup A/S är ett familjeföretag som är verksamma inom mark- och trädgårdsskötsel. Finns strax utanför Fredericia.

VA-teknikenheten i Tjörns kommun i Sverige

VA-teknikenheten arbetar med vatten och avlopp på Tjörn.